

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ЛАКТАШИ
Начелник

ИНФОРМАЦИЈА
о стању у области привреде на подручју
општине Лакташи за 2019. годину

На основу члана 49. Статута општине Лакташи ("Службени гласник Општине Лакташи", број: 8/17), а у складу са Програмом рада Скупштине општине Лакташи за 2020. годину ("Службени гласник општине Лакташи", број: 10/19), Начелник општине
п о д н о с и

ИНФОРМАЦИЈУ
о стању у области привреде на подручју
општине Лакташи за 2019. годину

1. Увод

Према доступним подацима за 2019. годину (подаци Међународног монетарног фонда из октобра 2020. године)¹ значајно успоравање свјетске економске активности, које је започело у другој половини 2018. године, наставило се и 2019. години. Стопа реалног раста БДП-а у 2019. години на нивоу свјетске економије је била 2,8% (3,5% у 2018.), код групације развијених економија 1,7% (2,2% у 2018.), код групације тржишта и економија у развоју 3,7% (4,5% у 2018.), код групације развијених европских економија 1,4% (1,9% у 2018.), код групације европских тржишта и економија у развоју, у које спадају и Република Српска и БиХ, 2,1% (3,3% у 2018.), на нивоу Европске уније 1,7% (2,3% у 2018.), а на нивоу Еврозоне 1,3% (1,8% у 2018.).

Седам најразвијенијих индустријских земаља свијета, плус Русија, имало је углавном успорен привредни раст, како слиједи: САД од 2,2% (3,0% у 2018.), Канада од 1,7% (2,0% у 2018.), Јапан од 0,7% (0,3% у 2018.), Немачка од 0,6% (1,3% у 2018.), Италија од 0,3% (0,8% у 2018.), Француска од 1,5% (1,8% у 2018.), Велика Британија од 1,5% (1,3% у 2018.), Русија од 1,3% (2,5% у 2018.). Од развијених европских привреда, вриједи истаћи стабилан раст економија Републике Ирске (заснована на знању, услугама и високотехнолошкој индустрији), стопа раста од 5,9% (9,3% у 2018.) и Естоније (са веома развијеним информатичким и технологијама уопште), стопа раста од 5,0% (4,4% у 2018.). Кина је имала стопу привредног раста од 6,1% (6,7% у 2018.), Индија 4,2% (6,1% у 2018.), азијски тигрови су имали сљедеће кретање стопе БДП-а: Јужна Кореја 2,0% (2,9% у 2018.), Тајван 2,7% (2,7% у 2018.), Сингапур 0,7% (3,4% у 2018) и Хонг Конг -1,2% (2,8% у 2018.) и неке од чланица ОПЕКС-а, које уз Русију спадају у највеће свјетске произвођаче нафте, су углавном биљежиле успорен раст економије, и то: Саудијска Арабија од 0,3% (2,4% у 2018.), Ирак од 4,4% (-0,1% у 2018.), Уједињени Арапски Емирати од 1,7% (1,2% у 2018.), Нигерија од 2,2% (1,9% у 2018.), док Иран са падом 6,5% (пад 5,4% у 2018.) и Венецуела са падом од 35,0% (пад 19,6% у 2018.) биљеже озбиљну рецесију.

Од земаља у Региону по привредном расту предњачи Србија са стопом раста од 4,2% (4,4% у 2018.), а слиједе је Црна Гора са 3,6% (5,1% у 2018.), Сјеверна Македонија са 3,6%, (2,7% у 2018.), Хрватска са 2,9% (2,7% у 2018.), БиХ са 2,7% (3,7% у 2018.) и Словенија са 2,4%, односно 3,2% према Eurostat-у (4,1% у 2018.).

Када је ријеч о ширем окружењу Аустрија је имала стопу раста од 1,6% (2,4% у 2018.), Мађарска од 4,9% (5,1% у 2018.), Румунија од 4,1% (4,4% у 2018.), Бугарска од 3,4% (3,1% у 2018.), Грчка 1,9% (1,9% у 2018.), Турска 0,9% (3,0% у 2018.), Чешка 2,3% (3,2% у 2018.), Словачка 2,4% (3,9% у 2018.), Пољска 4,1% (5,3% у 2018.).

Да је Европска унија и у 2019. години наставила са успоравањем темпа привредног раста које је почело у 2018. години говоре и подаци Европске комисије

---

¹ Извор: Међународни монетарни фонд: World Economic Outlook (WEO): A Long and Difficult Ascent, Washington, DC, October 2020.

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020>

(ЕК) из јула 2020. године² и Eurostat-а. Према наведеним изворима стопа реалног раста БДП-а за Европску унију износила је 1,5% (2,1% у 2018.), а за Еврозону 1,3% (1,9% у 2018.), уз напомену да су све земље чланице ЕУ оствариле позитивне стопе раста БДП-а. До успоравања привредног раста, прије свега у развијеним земљама ЕУ, је дошло услјед трговинског протекционизма који је снажно дјеловао на пад извоза роба и утицао да поједине развијене земље ЕУ забиљеже најизраженији пад индустријске производње у посљедњој деценији. Земље у развоју још увијек биљеже умјерене стопе раста, које су недовољне за бржу развојну конвергенцију ка развијенијим земљама.

ММФ сматра да тренутна ситуација са пандемијом вируса корона изазива највећи економски пад у посљедњих сто година. Шок је огроман, ефекти гори него послје глобалне финансијске кризе 2008-2009. године, код које је рецесија углавном била ограничена на земље Сјеверне Америке и Европе, док су земље у развоју биљежиле високе стопе раста. Сада се очекује да ће рецесија погодити и земље у развоју, прије свега земље на Блиском истоку, земље Африке и Латинске Америке, али и Азијске земље предвођене Кином. Процјена је (октобар 2020. године) да ће привредни пад у 2020. години на свјетском нивоу износити 4,4% (очекивани раст у 2021. години од 5,2%). Развијене економије могу да очекују пад од 5,8% (очекивани раст у 2021. години од 3,9%), тржишта и економија у развоју пад од 3,3% (очекивани раст у 2021. години од 6,2%), европске развијене економије пад од 8,1% (очекивани раст у 2021. години од 5,2%), док се за европска тржишта и економије у развоју (гдје се и ми убрајамо) очекује пад БДП-а од 4,6% (очекивани раст у 2021. години од 3,9%). У Европској унији се очекује пад од 7,6% (очекивани раст у 2021. години од 5,0%), а за Еврозону предвиђен је пад од 8,3% (очекивани раст у 2021. години од 5,2%).

За Русију се очекује пад од 4,1% (очекивани раст у 2021. години од 2,8%), Немачку пад од 6,0% (очекивани раст у 2021. години од 4,2%), Аустрију пад од 6,7% (очекивани раст у 2021. години од 4,6%), Италију пад од 10,6% (очекивани раст у 2021. години од 5,2%), Француску пад од 9,8% (очекивани раст у 2021. години од 6,0%), Велику Британију пад од 9,8% (очекивани раст у 2021. години од 5,9%), Турску пад од 5,0%, (очекивани раст у 2021. години од 5,0%), САД пад од 4,3% (очекивани раст у 2021. години од 3,1%), Канаду пад од 7,1% (очекивани раст у 2021. години од 5,2%), Јапан пад од 5,3% (очекивани раст у 2021. години од 2,3%), Индију пад од 10,3% (очекивани раст у 2021. години од 8,8%), док се за Кину, и поред пандемије, очекује раст економије од 1,9% (очекивани раст у 2021. години од 8,2%).

Наш регион ће, према пројекцијама, такође бити погођен рецесијом. Највише ће, прије свега услед лоше туристичке сезоне, бити погођене Црна Гора са очекиваним падом привредне активности у 2020. години од 12,0%, али и са очекиваним растом од 5,5% у 2021. години и Хрватска, у којој се у 2020. години очекује пад привредне активности од 9,0%, али и раст у 2021. години од 6,0%. Најслабију рецесију ће осјетити Србија са привредним падом од 2,5% (1% према подацима Народне банке Србије) и растом у 2021. години од 5,5%, док се у Словенији очекује пад активности у 2020. години од 6,5% и раст у 2021. години од 5,2%, у Сјеверној Македонији пад активности у 2020. години од 5,4%, и раст у 2021. години од 5,5%, а у Босни и Херцеговини очекивани пад БДП-а од 6,5% са очекиваним растом у 2021. години од 5,0%.

Из претходно наведених података видљиво је да ММФ готово свим најзначајнијим спољнотрговинским партнерима Републике Српске и БиХ за 2020. годину предвиђа негативне стопе привредног раста, што се у великој мјери већ одражава на економију Републике Српске и БиХ, као мале и отворене економије.

---

² Извор: European Economic Forecast, Summer 2020, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip132_en.pdf

И према предвиђањима Европске комисије из јула 2020. године, и поред брзих и свеобухватних мјера предузетих на нивоу ЕУ и појединих земаља чланица, привреда ЕУ ће због пандемије коронавируса доживјети изражену рецесију са далеко већим посљедицама на тржиште рада, потрошњу, индустријску производњу, улагања, трговину, токове капитала и ланце снабдијевања, од раније очекиваних (мај 2020)³, будући да се укидање мјера ограничења одвија спорије него што се очекивало. Постепени опоравак очекује се тек у 2021. години, али са стопама реалног раста мањим од ранијих предвиђања (мај 2020. године). У поменутој прогнози из јула 2020. године Европска комисија предвиђа реални пад БДП-а у 2020. години, односно раст у 2021. години за Евро зону по стопи од -8,7%, односно 6,1%, а за ЕУ по стопи од - 8,3%, односно 5,8%, са знатним разликама у процјени пада БДП-а у 2020. години по појединим земљама чланицама (од -11,2% у Италији до -4,6% у Пољској). Као и дубина рецесије, и снага опоравка у 2021. години биће неуједначена (раст БДП-а од 2,8% у Финској до 7,6% у Италији), а зависиће од брзине којом ће се укидати ограничења кретања, значаја услуга као што је туризам у појединачним економијама, те финансијским ресурсима појединих држава. С обзиром на међузависност економија Европске уније, динамика опоравка у свакој држави чланици утицаће и на јачину опоравка других држава чланица. Очекивано постепено попуштање мјера ограничавања требало би поставити темеље за опоравак, мада се не очекује да ће економија Европске уније до краја 2021. године у потпуности надокнадити губитке из 2020. године.

У 2019. години стопа незапослености у ЕУ је износила 6,7%. Пандемија ће озбиљно утицати на тржиште рада посебно у државама које имају велики удио радника запослених на одређено вријеме и оним с великим удјелом радника који зависе од туризма. Такође, млади који у овом тренутку улазе на тржиште рада теже ће пронаћи први посао. Програми скраћеног радног времена, субвенције на плате и помоћи за предузећа требали би допринијети задржавању радних мјеста, али се у 2020. години ипак предвиђа повећање стопе незапослености на 9,0%, а у 2021. годину очекује се смањење на 7,9%.

Инфлација на ниву Европске уније у 2019. години је била 1,4%. У 2020. години очекује се значајан пад потрошачких цијена због смањене потражње и великог пада цијена нафте, што би заједно требало више него неутрализовати поједина повећања цијена узрокована поремећајима у понуди повезаној са пандемијом. Тренутно се предвиђа да ће инфлација у Европској унији износити 0,6% у 2020. и 1,3% у 2021. години.

Укупни дефицит Европске уније у 2019. години је износио 0,6% БДП-а. У 2020. години државе чланице су, да би ублажиле економске посљедице пандемије, реаговале фискалним мјерама "Аутоматски стабилизатори", као што су исплате накнада за социјално осигурање у комбинацији са дискреционим фискалним мјерама, што би требало да доведе до повећања потрошње, те се очекује да ће укупни дефицит Европске уније у 2020. години порастати на 8,3% БДП-а, прије него што се поново смањи на 3,6% БДП-а у 2021. години.

Удио укупног дуга у БДП-у Европске уније смањивао се од 2014. године, тако да је 2019. години достигао ниво од 79,4%, а у 2020. години се очекује повећање на 95,1%, након чега се предвиђа поновно смањење на 92,0%.

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске стопа реалног раста БДП-а Републике Српске у 2019. години је износила 2,5%, што је мање у односу на 2018. годину када је износила 3,9%. Номинални износ БДП-а за 2019. годину

---

³ Извор: European Economic Forecast, Spring 2020, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2020.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip125_en.pdf

(производни приступ, текуће цијене) је 11.232.789.000 КМ, што у односу на БДП остварен у 2018. години (10.679.612.000 КМ) представља повећање од 553.177.000 КМ. БДП per capita износи 9.832 КМ, што је за 528 КМ више него у 2018. години (9.304 КМ). У структури БДП-а, РС за 2019. години највеће учешће имају подручја Прерађивачка индустрија и Трговина (по 11,8%), те подручје Пољопривреда, шумарство и риболов (8,6%). У структури бруто додате вриједности по институционалним секторима Нефинансијски сектор учествује са 57,3%, Финансијски сектор са 4,1%, Сектор општа држава са 19,1%, Сектор домаћинства са 21,2%, Сектор непрофитних институционалних јединица које служе домаћинствима (НПИСД) са 0,7% и FISIM (минус) са 2,4%.⁴ БДП остварен у Републици Српској има учешће од 31,89% у структури БДП БиХ, што је за 0,04% мање у односу на 2018. годину (31,93%).⁵ БДП per capita општине Лакатши је већи и од БДП-а per capita Републике Српске и од БДП-а per capita БиХ.⁶

Индустријска производња у Републици Српској, чије се учешће у БДП-у процјењује на 19,4%, у 2019. години, након неколико година раста, имала је негативан тренд са падом од 11,4% у односу на 2018. годину. Овом смањењу, посматрано по главним индустријским групама, највише је допринијело смањење производње Енергије од 21,5%, те смањења производње Трајних производа за широку потрошњу од 26,0%. Са становишта класификације дјелатности највећи допринос паду индустријске производње, с обзиром на учешће у укупној структури од 55,9%, дала је Прерађивачка индустрија, која је значајно извозно оријентисана и која је у посматраном периоду забиљежила смањењем производње од 12,3%. У подручју Производња и снабдјевање, електричном енергијом, гасом, паром и климатизација пад производње износи 12,8%, а у подручју Вађење руде и камена производња је мања за 4,4%. Од укупно 24 области Прерађивачке индустрије у 8 области дошло је до раста производње, док је у 15 области производња смањена, с тим да у области производње дуванских производа није било производње. Пад обима индустријске производње довео је и до смањења броја запослених у индустрији. Број запослених у индустрији у 2019. години, у односу на број запослених у 2018. години, мањи је за 0,2%. У подручју Вађење руда и камена запосленост је смањена за 5,5%, а у подручју Производња и снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација запосленост је већа за 4,8%. Прерађивачка индустрија је смањила број запослених за 0,4%, а у оквиру Прерађивачке индустрије

⁴ Извор: Републички завод за статистику Републике Српске-Статистика националних рачуна, Бруто домаћи производ, производни приступ, Годишње саопштење за 2019. годину, Бања Лука, јул 2020. године.

https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/saopstenja/nacionalni_racuni/bdp_godisnji/proizvodni_pristup/2019/BDP_Proizvodni_Pristup_2019_prethodni_podaci.pdf

FISIM (Financial Intermediation Services Indirectly Measured) представља разлику између потраживања по основу камата (активне камате) и обавеза по каматама (пасивне камате) за институционалне јединице финансијског посредовања. Овом ставком је извршена корекција бруто додате вриједности за ниво укупне економије.

⁵ Извор: Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ за Босну и Херцеговину 2019, производни приступ, први резултати, Саопштење, Сарајево, јул 2020. године.

http://www.bhas.ba/data/Publikacije/Saopstenja/2020/NAC_02_2019_Y1_0_BS.pdf

БДП БиХ за 2018. годину је износио 33.444.000.000 КМ (БДП per capita 9.566 КМ), а за 2019. годину, према првим резултатима, износи 35.229.000.000 КМ (БДП per capita 10.108 КМ).

⁶ БДП per capita општине Лакташи за 2019. годину износи 13.881 КМ, што је за 1.416 КМ више него у 2018. години (12.465 КМ). Наведене податке и констатацију из основног текста треба узети са великом резервом, јер Републички завод за статистику Републике Српске не врши утврђивање БДП-а за ниво општина и градова, а подаци о БДП-у per capita општине Лакташи се заснивају на прорачуну који ставља у однос БДП Републике Српске и укупну вриједност трошкова бруто зарада, накнада зарада и осталих личних расхода за ниво општине Лакташи и Републике Српске, те се по том моделу утврђени износ БДП-а општине ставља у однос са бројем становника општине за посматране године (процјена Републичког завода за статистику Републике Српске-средином године).

раст запослености забиљежен је у 13 области, док је до пада запослености дошло у 11 области. Смањен је и промет у индустрији (за 6,2%) чему је највећи допринос дало смањење промета енергије од 63,9%. До смањења промета индустрије дошло је и на домаћем (за 3,5%) и на иностраном тржишту (за 9,8%).

У Републици Српској, према подацима Привредне коморе Републике Српске, годишња инфлација (децембар 2019/децембар 2018) износила је 0,3%, док је просјечна годишња инфлација (јануар-децембар 2019/јануар-децембар 2018) износила 0,5%. Инфлација у 2019. години је била вођена поскупљењем малог броја производа и услуга, а инфлаторни притисци су остали ниски на што указује стабилна и ниска базна инфлација. Најзначајнији допринос расту просјечних годишњих цијена дао је одјељак Алкохолна пића и дуван (4,5%) усљед повећања акциза на дуван и дуванске производе. Значајан допринос расту цијена дао је и одјељак Становање, вода, електрична енергија, плин и други енергенти (2,8%). Истовремено, највећи пад цијена забиљежен је у одјељку Одјећа и обућа, цијене су ниже за 12%.

Просјечна нето плата у 2019. години износила је 906 КМ, што је у односу на просјечну нето плату у 2018. години (857 КМ), реално више за 5,3%. Највеће просјечне нето плате имају запослени у подручју Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања (1.409 КМ), док најниже просјечне нето плате имају запослени у подручју Грађевинарство (630 КМ) и подручју Дјелатност пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство (645 КМ). Просјечна пензија износила је 378 КМ (361 КМ у 2018.) и достигла је ниво од 41,72% просјечне плате (42,1% у 2018.)

Просјечан број запослених у Републици Српској, у 2019. години, износио је 272.366 лица, што је у односу на просјечан број запослених у 2018. години више за 6.057 лице или за 2,27%. Посматрано по подручјима дјелатности, највеће учешће у укупном броју запослених има Прерађивачка индустрија (20,8%), а у структури запослености Прерађивачке индустрије највеће учешће има област Производња прехранбених производа (16,4%).

Просјечан број незапослених (активна понуда радне снаге, стање на евиденцији Завода за запошљавање) у Републици Српској, у 2019. години износио је 89.896 лица, што је у односу на просјечан број незапослених у 2018. години мање за 15.897 лица, односно за 15%. Укупан број лица у Републици Српској, која су са евиденције Завода за запошљавање брисана ради запослења у 2019. години износи 43.128, што је у односу на укупан број брисаних са евиденције ради запослења у 2018. години (42.535 лица) више за 593 лица или за 1,4%. Број новопријављених лица на евиденцију Завода за запошљавање у 2019. години (58.725 лица) се у односу на 2018. годину (62.450 лица) смањило за 3.725 лица, односно за 6%.

Анкетна стопа незапослености⁷ у 2019. години била је 11,7 % , што је за 5,5% мање у односу на 2018. годину када је износила 17,2%. Административна стопа незапослености⁸ у 2019. години износила је 24,8% и у односу на 2018. годину (28,4%) била је мања за 3,6%. Посматрајући период од пет године (2015-2019. година) и анкетна и административна стопа незапослености имају опадајући тренд.

Према подацима ПКРС-Подручна привредне коморе Бања Лука и Спољнотрговинске коморе БиХ, укупан обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2019. години износио је 8,83 милијарде КМ и у поређењу са оствареним обимом у 2018. години (9,33 милијарди КМ) смањен је за 496,12 милиона КМ, односно за 5,32%. Остварен је извоз у вриједности од 3,82 милијарде КМ,

⁷ Израчунава се тако што се број незапослених лица утврђених анкетом о радној снази подијели бројем активног становништва, такође утврђен анкетом о радној снази. Активно становништво или радну снагу чине запослена и незапослена лица.

⁸ Израчунава се тако што се просјечан број евидентираних незапослених лица подијели са збиром просјечног броја евидентираних незапослених и просјечног броја регистрованих запослених.

што је у односу на остварени извоз у 2018. години (3,95 милијарди КМ) мање за 132,38 милиона КМ, односно за 3,35%. Остварени увоз у 2019. години износио је 5,01 милијарди КМ и у односу на увоз претходне године (5,38 милијарди КМ) мањи је за 363,74 милиона КМ, односно за 6,77%. Спољнотрговински дефицит износи 1,19 милијарди КМ. У поређењу са претходном годином (1,43 милијарде КМ) дошло је до смањења дефицита за 231,36 милиона КМ, односно за 16,23%. Покривеност увоза извозом износи 76,17%, док је у 2018. години износила 73,48%. Најзначајнији партнери у спољнотрговинској размјени, према обиму размјене су: Србија, Италија, Хрватска, Словенија, Русија, Њемачка и Аустрија.

Укупно наплаћени јавни приходи, који су у надлежности Пореске управе Републике Српске, у 2019. години износили су 2,49 милијарди КМ (рекордна наплата од 2002. године када је основана ова институције), што је у односу на претходну годину (2,44 милијарде КМ) више за 53,60 милиона КМ, односно за 2,20%. Директни порези, у 2019. години, наплаћени су у износу од 473,37 милиона КМ, што је за 19,23 милиона КМ или 3,90% мање него у 2018. години (492,60 милиона КМ). До смањења наплате директних пореза дошло је због мање наплате пореза на доходак. На пад наплате овог прихода највише су утицале измјене Закона о порезу на доходак, у смислу повећања основног личног одбитка са 200 на 500 КМ мјесечно. Доприноси су у прошлој години наплаћени у износу од 1,57 милијарди КМ, што је за 60,71 милиона КМ или 4,01% више него у 2018. години (1,51 милијарда КМ). Износ наплаћених доприноса је за 3-5% повећан у корист свих фондова. Код осталих јавних прихода, у 2019. години остварена је наплата од 430,72 милиона КМ, што је за 18,91 милиона КМ или 4,59% више него у 2018. години (411,81 милиона КМ). У оквиру ових прихода највеће апсолутно повећање биљеже таксе и накнаде 17,87 милиона КМ, односно 7,52%, а слиједе их накнаде за приређивање игара на срећу које, у односу на претходну годину, биљеже највеће релативно повећање (за 54.10%, односно за 15,10 милиона КМ), док су се приходи од казни повећали за 3,62 милиона КМ (18,97%). Највише се смањило приход од концесионих накнада за 9,64 милиона КМ, односно 17,70%. Према подацима Пореске управе Републике Српске, у 2019. години на подручју Републике Српске регистровано је 1.354 пореских обвезника - правних лица и 3.291 порески обвезник - предузетник, док је истовремено одјављено 374 пореских обвезника - правних лица и 986 пореских обвезника - предузетника. У поређењу са 2018. годином (1.246 пријављених правних лица), у 2019. години број пријављених правних лица је већи за 108, док је број пријављених предузетника већи за 419. Број одјављених правних лица мањи је за 60, док је број одјављених предузетника мањи за 8.⁹

У табели 1. приказани су упоредни показатељи за Републику Српску и општину Лакташи.

Табела 1. Показатељи општине у односу на Републику Српску

Област	П а р а м е т р и	2018	2019	Индекс (2019/ 2018*100 разлика у % (2019-2018)
СТАНОВНИШТВО	Број становника РС	1.147.902	1.142.495	99,53
	Број становника општине	34.862	34.953	100,26
	Учешће општине у становништву РС (%)	3,04	3,06	0,02
ПРИВРЕДНА ДРУШТВА	Број привредних друштава на нивоу РС	10.144	10.159	100,15
	Број привредних друштава на нивоу општине	550	526	95,64

⁹ Извор: ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука, Информација о привредним кретањима у Републици Српској и подручју коморе Бања Лука за период јануар-децембар 2019. године, Бања Лука, јануар 2020. године.

	Учешће општине у броју привредних друштава РС (%)	5,42	5,18	-0,24
	Број привредних друштава на 1000 становника на нивоу РС	8,84	8,89	100,62
	Број привредних друштава на 1000 становника на нивоу општине	15,78	15,05	95,39
ТРЖИШТЕ РАДА	Просјечан број незапослених на нивоу РС (активна понуда)	105.793	89.896	84,97
	Просјечан број незапослених на нивоу општине (активна понуда)	1.571	987	62,83
	Учешће општине у броју незапослених РС (%)	1,48	1,10	-0,38
	Просјечан број запослених на нивоу РС	266.309	272.366	102,27
	Просјечан број запослених на нивоу општине	9.843	10.405	105,71
	Учешће Општине у броју запослених РС (%)	3,70	3,82	0,12
	Број запослених на 1000 становника на нивоу РС	232,00	238,40	102,76
	Број запослених на 1000 становника на нивоу општине	282,34	297,69	105,43
	Стопа незапослености на нивоу РС (%)	28,43	24,82	-3,61
	Стопа незапослености на нивоу општине (%)	13,76	8,66	-5,10
	Просјечне нето плате у РС (КМ)	857	906	105,72
	Просјечне нето плате у општини (КМ)	727	796	109,49
СПОЉНО-ТРГОВИНСКА РАЗМЈЕНА	Обим размјене РС (КМ)	9.326.541.000	8.830.423.000	94,68
	Обим размјене општине (КМ)	748.107.000	776.000.000	103,73
	Учешће општине у обиму размјене РС (%)	8,02	8,79	0,77
	Обим робне размјене РС per capita (КМ)	8.124,86	7.729,07	95,13
	Обим робне размјене општине per capita (КМ)	21.549,10	22.201,24	103,46
	Салдо робне размјене РС (КМ)	-1.425.569.000	-1.194.213.000	83,77
	Салдо робне размјене општине (КМ)	-257.965.000	-274.552.000	106,43
	Учешће општине у салду робне размјене РС (%)	18,10	22,99	4,89
	Салдо робне размјене РС per capita (КМ)	-1.241,89	-1.045,27	84,17
	Салдо робне размјене општине per capita (КМ)	-7.399,60	-7.854,89	106,15
	Увоз РС (КМ)	5.376.055.000	5.012.318.000	93,23
	Увоз општине (КМ)	503.036.000	525.276.000	104,42
	Учешћа општине у увозу у РС (%)	9,36	10,48	1,12
	Увоз РС per capita (КМ)	4.683,37	4.387,17	93,68
	Увоз општине per capita (КМ)	14.429,35	15.028,07	104,15
	Извоз РС (КМ)	3.950.486.000	3.818.105.000	96,65
	Извоз општине (КМ)	245.071.000	250.724.000	102,31
	Учешће општине у извозу у РС (%)	6,20	6,57	0,37
	Извоз РС per capita (КМ)	3.441,48	3.341,90	97,11
	Извоз општине per capita (КМ)	7.029,75	7.173,18	102,04
Покривеност увоза извозом на нивоу РС (%)	73,48	76,17	2,69	

	Покривеност увоза извозом на нивоу општине (%)	48,72	47,73	-0,99
ФИНАНСИЈСКО ПОСЛОВАЊЕ	Укупни приходи привреде РС (КМ)	21.559.481.765	21.598.675.644	100,18
	Укупни приходи привреде општине (КМ)	1.386.114.022	1.402.114.844	101,15
	Учешће општине у укупним приходима привреде РС(%)	6,43	6,49	0,06
	Укупни приход привреде РС per capita (КМ)	18.781,64	18.904,83	100,66
	Укупни приходи привреде општине per capita (КМ)	39.760,03	40.114,29	100,89
	Укупни расходи привреде РС (КМ)	20.151.115.217	20.279.722.312	100,64
	Укупни расходи привреде општине (КМ)	1.291.255.465	1.294.359.893	100,24
	Учешће општине у укупним расходима РС (%)	6,41	6,38	-0,03
	Бруто финансијски резултат привреде РС (КМ)	1.408.366.548	1.318.953.332	93,65
	Бруто финансијски резултат привреде општине (КМ)	94.858.557	107.754.951	113,60
	Учешће општине у бруто финансијском резултату привреде РС (%)	6,74	8,17	1,43
	Бруто финансијски резултат привреде РС per capita (КМ)	1.226,90	1.154,45	94,09
	Бруто финансијски резултат привреде општине per capita (КМ)	2.720,90	3.082,85	113,30
	Нето добитак текуће године-привреда РС (КМ)	1.650.007.192	1.751.689.300	106,16
	Нето добитак текуће године-привреда општине (КМ)	100.314.243	107.858.673	107,52
	Учешће општине у нето добитку привреде РС (%)	6,08	6,16	0,08
	Нето добитак текуће године per capita-привреда РС (КМ)	1.437,41	1.533,21	106,66
	Нето добитак текуће године per capita-привреда општине (КМ)	2.877,47	3.085,82	107,24
	Нето губитак текуће године-привреда РС (КМ)	408.248.207	601.840.658	147,42
	Нето губитак текуће године-привреда општине (КМ)	17.311.494	11.260.721	65,05
	Учешће општине у нето губитку привреде РС (%)	4,24	1,87	-2,37
	Нето финансијски резултат привреде РС (КМ)	1.241.758.985	1.149.848.642	92,60
	Нето финансијски резултат привреде општине (КМ)	83.002.749	96.597.952	116,38
	Учешће општине у нето финансијском резултату привреде РС (%)	6,68	8,40	1,72
Нето финансијски резултат привреде РС per capita (КМ)	1.081,76	1.006,44	93,04	
Нето финансијски резултат привреде општине per capita (КМ)	2.380,89	2.763,65	116,08	

Извор: Републички завод за статистику РС (становништво, тржиште рада-запослени и структуре увоза и извоза); Завод за запошљавање РС (тржиште рада-незапослени), ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука (привредна друштва, збирни подаци о финансијском пословању, спољнотрговинска размјена-Лакташи и РС-извор Спољнотрговинска комора БиХ); АПИФ (Збирни финансијски извјештај за 2018. и 2019. годину); LRC BIS (појединачни подаци о финансијском пословању).

Напомена: Подаци о броју становника представљају Процјену броју становника од стране Републичког завода за статистику РС-средином године, која је заснована на Коначним резултатима Пописа становништва 2013. године.

Збирни подаци о финансијском пословању, преузети од ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука (Финансијски резултата пословања привреде Републике Српске и подручја Коморе Бања Лука, јануар-децембар 2019. године, Бања Лука, јун 2020. године). Подаци о спољнотрговинском пословању преузети од ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука-извор Спољнотрговинска комора БиХ (Привредна кретања у Републици Српској и подручју комора Бања Лука за период јануар-децембар 2019. године, Бања Лука, јануар 2020. године) се разликују у односу на податке Републичког завода за статистику Републике Српске.

2. Привреда општине Лакташи-основне тенденције

Привредна кретања у општини Лакташи у 2019. години карактерише раст укупне привредне активности (мјерен укупним приходом), раст обима спољнотрговинске размјене и извоза, раст добити привреде, раст запослености, присуство задужености и недовољне ликвидности привреде, немогућност обезбјеђења повољних извора финансирања, тешкоће у реализацији производа и наплати потраживања, те ликвидација и стечај привредних субјеката, али и оснивање нових привредних друштава.

Општина Лакташи је задржала статус развијене општине, која је атрактивна како за инвеститоре, тако и за нове становнике који се досељавају на подручје општине. У протеклој години општина Лакташи је забиљежила позитиван миграциони салдо (салдо 132)¹⁰.

Укупан приход привреде општине је, у односу на 2018. годину (1.386.114.022 КМ), већи за 16.000.822 КМ, односно за 1,15% и износи 1.402.114.844 КМ, што је показатељ високог нивоа привредне активности. У укупном приходу Републике Српске општина Лакташи учествују са 6,49% (6,43% у 2018.).

По оствареним укупним приходима, добити, спољнотрговинској размјени и броју привредних друштва општине Лакташи заузима треће мјесто у Републици Српској (иза Бања Луке и Бијељине), а по оствареном укупним приходима по становнику прво мјесто (слиједе је Бања Лука и Требиње), док по оствареној добити по становнику заузима четврто мјесто (иза Станара, Источног Новог Сарајева и Доњих Жабара). И у области запослености Лакташи су у повољнијем положају у односу на друге. Административна (званична) стопа незапослености је међу најмањим у Републици Српској и износи 8,66% и знатно је испод републичког просјека (24,82%). Као и на нивоу Републике Српске и БиХ постоји проблем одласка квалитетне и обучене радне снаге, прије свега младих у иностранство, што захтјева предузимање системских мјера.

Предност општине Лакташи, поред геостратешког положаја и створеног имиџа предузетничког средишта је чињеница да је кроз издвајање значајних средстава из буџета за капиталне инвестиције константно побољшавала услове за живот становништва и развој привреде. Поред улагања у класичну инфраструктуру, нарочито су значајна улагања у предузетничку инфраструктуру (индустријска зона Александровац), као и повољности које инвеститори добијају (ефикасност администрације приликом издавања дозвола и других докумената - ISO 9001:2015 стандард, БФЦ цертификат за повољно пословно окружење, ниже административне таксе, финансијске повољности у виду смањења општинских накнада за изградњу производних и пољопривредних објеката и могућности плаћања обавеза у ратама и др.

Стварање повољних услова за инвестирање утицало је на значајан прилив капитала. У посљедњих неколико година на подручје општине је инвестирано преко 250.000.000 евра директних страних и домаћих инвестиција, а регистрован капитал у Лакташима има 28 земаља свијета (што је преко 30% регистрованих земаља улагача у

---

¹⁰ Извор: Републички завод за статистику Републике Српске-Статистика миграција и азила, Унутрашње миграције, Годишње саопштења за 2019. годину, Бања Лука, фебруар 2020. године.

https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/saopstenja/stanovnistvo/statistika_unutrasnjih_migracija/2019/U_nutrasnje_migracije_2019.pdf

Према наведеном саопштењу 10 општина, односно градова има позитиван миграциони салдо, а општине, односно градови са значајнијим позитвним миграционим салдом су: Град Бања Лука (667), Град Бијељина (366), Град Источно Сарајево (273), Источно Ново Сарајево (263), Станари (239), Град Требиње (142) и Лакташи (132). Највећи негативан миграциони салдо биљежи Град Добој (-192), што је, и даље, највјероватније посљедица формирања општине Станари, те општина Нови Град (-108).

БиХ). Битно је истаћи да су и у 2019. години домаћи и страни инвеститори на подручју општине реализовали значајне привредне инвестиције.

Атрактивност општине, као бизнис дестинације потврђује и присуство великих свјетских и регионалних компанија (Coca Cola; PepsiCo Investments; ОАО NeftaGazInkor, Perutnina Ptuj; Mahle Group; Kolektor CCL; Cablex Group; Agrokor; Danube Foods Group; Sano и др.).

3. Привредни субјекти

Укупан број привредних друштава са сједиштем на подручју општине је 526 и за 4,36 % је мањи у односу на 2018. годину (550).¹¹ Број предузетника се повећао за 0,38% (г/г) са 784 на 787.¹²

У укупном броју привредних друштава РС (10.159) општина Лакташи, учествује са 5,18% (5,42% у 2018.). По броју друштава Лакташи су трећа општина у РС (табела 2).

Структура привредних друштава према величини¹³ указује на доминацију малих привредних друштава (малих и микро предузећа), како на нивоу РС тако и на нивоу општине.

У периоду од годину дана структура привредних друштава према величини на подручју општине се није битније измјенила (табела 2.). У општини Лакташи у 2019. години структура привредних друштава према величини је била сљедећа:

- мала привредна друштва - 496 (112 мала предузећа, 384 микро предузећа),
- средња привредна друштва - 25 и
- велика привредна друштва - 5 (Интеграл инжењеринг а.д. Лакташи, Kolektor CCL д.о.о. Лакташи, Нискоградња д.о.о. Лакташи, Cablex ВиН д.о.о. Александровац-Лакташи и Марбо д.о.о. Лакташи).

Број малих привредних друштава се смањило за 26, средњих је више за 2, а број великих привредних друштава се није промијенио.¹⁴

---

¹¹ Извор: Финансијски резултати пословања привреде Републике Српске и подручја Коморе Бања Лука, јануар-децембар 2019. године, Бања Лука, јун 2020. године. Подаци се односе на привредна друштва (привредна друштва, задруге и друга правна лица која послују по профитном принципу) која су поднијела финансијске извјештаје за 2019. годину Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге (АПИФ), Бања Лука.

¹² Извор: Јединствени информациони систем за регистрацију пословних субјеката-извјештај за општину Лакташи са стањем на дан 31.12.2019. године.

¹³ Законом о развоју малих и средњих предузећа прописано је да су мала предузећа привредни субјекти, који запошљавају мање од 50 радника и чији је укупни годишњи приход мањи 2.000.000 КМ или чија просјечна вриједност пословне имовине на крају пословне године износи мање од 1.000.000 КМ. У оквиру малих предузећа могу се разликовати и микро предузећа, која запошљавају мање од 10 радника. Средња предузећа су привредни субјекти који запошљавају просјечно годишње од 50 до 250 радника и чији је укупан годишњи приход од 2.000.000 КМ до 8.000.000 КМ или чија је просјечна вриједност пословне имовине на крају пословне године мања од 4.000.000 КМ. У овој информацији, као критериј за подјелу предузећа према величини кориштен је број запослених.

¹⁴ Велика предузећа послују: у подручју Грађевинарство два и у подручју Прерађивачка индустрија три (једно у производњи прехранбених производа, а два у производњи електричних компоненти и опреме). Структура средњих предузећа по дјелатностима је слична, као у 2018. години: Прерађивачка индустрија 15, Трговина 4, Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине 2, Пољопривреда, шумарство и риболов, Грађевинарство, Саобраћај и складиштење и Здравствена заштита и социјални рад по 1 предузеће. Мала и микро предузећа распоређена су у свим дјелатностима.

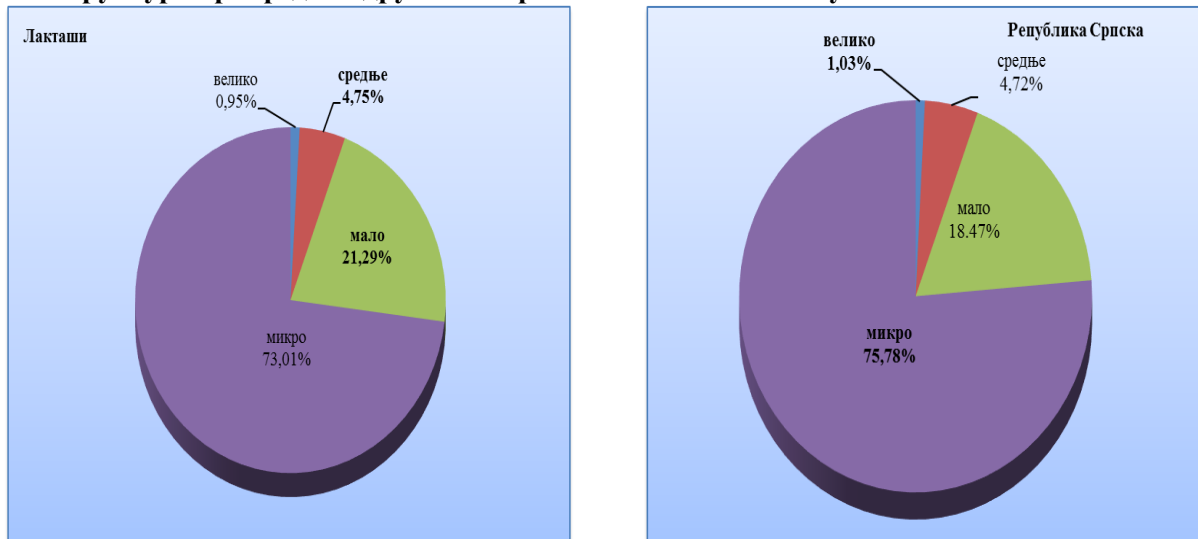
Табела 2. Структура привред. друштава укупно и према величини по општинама РС¹⁵

Општина	Величина предузећа						Укупно		Индекс укупно	% у РС (2018)	% у РС (2019)
	велико		средње		мало		2018	2019			
	2018	2019	2018	2019	2018	2019					
Бања Лука	27	30	126	126	2.663	2.734	2.816	2.890	102,63	27,76	28,45
Бијељина	7	9	50	54	1.005	986	1.062	1.049	98,78	10,47	10,33
Лакташи	5	5	23	25	522	496	550	526	95,64	5,42	5,18
Градишка	4	4	17	21	484	483	505	508	100,59	4,98	5,00
Приједор	5	6	21	23	432	422	458	451	98,47	4,51	4,44
Добој	4	4	15	15	330	330	349	349	100,00	3,44	3,44
Зворник	6	5	12	14	297	301	315	320	101,59	3,11	3,15
Требиње	5	6	11	9	259	277	275	292	106,18	2,71	2,87
Прњавор	2	3	13	14	217	212	232	229	98,71	2,29	2,25
Пале	1	1	9	9	213	209	223	219	98,21	2,20	2,15
Остале општине	33	32	161	170	3.165	3.124	3.359	3.326	99,02	33,11	32,74
РС	99	105	458	480	9.587	9.574	10.144	10.159	100,15	100,00	100,00

Извор: ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука-критериј за подјелу број запослених

У укупном броју привредних друштава, као и броју *микро друштава* доминирају друштва са једним запосленим (близу петине укупног броја и четвртина броја микро друштава), а значајан је и број привредних друштава која у финансијском извјештају нису пријавила запослене раднике (82). У структури *малих друштава* доминирају друштва величине од 10 до 19 радника (67,86% малих друштава и са просјеком од 14 запослених радника). Друштва до 100 радника доминирају (са близу три четвртине и просјеком од 66 запослених радника) у групи *средњих друштава*. У групи великих друштава број запослених се креће од 304 до 872.

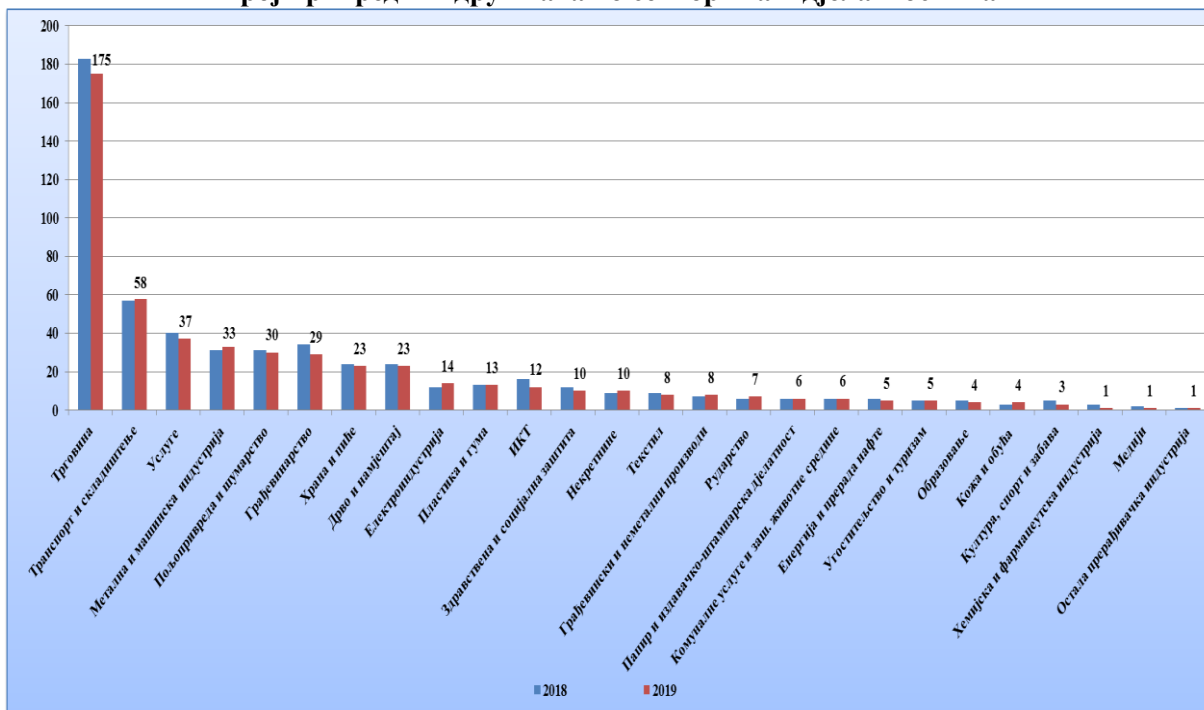
Структура привредних друштава према величини на нивоу општине Лакташи и РС

Из претходног графика видљиво је да је на подручју општине нешто веће учешће малих и средњих, док је на нивоу Републике Српске веће учешће микро и великих привредних друштава.

¹⁵ Према критеријима дефинисаним Законом о рачуноводству и ревизији, структура привредних друштава према величини на нивоу општине Лакташи и Републике Српске је сљедећа: микро: Лакташи-172, РС-4.308; мало: Лакташи-260, РС-4.404; средње: Лакташи-63, РС-1.044 и велико: Лакташи-31, РС-403.

Број привредних друштава по секторима и дјелатностима

Анализа по секторима и дјелатностима (гранана) пословања (претходни графикон)¹⁶ показује да највећи број привредних друштава послује у секторима Трговина (175), Прерађивачка индустрија (134), Транспорт и складиштење (58), Услуге (37), Пољопривреда и шумарство (30) и Грађевинарство (29). Прве гране Прерађивачке индустрије по броју привредних друштава су Метална и машинска (33), Прехрамбена индустрија (Храна и пиће) и Дрво и намјештај (по 23), а слиједе их Електроиндустрија (14) и Пластика и гума (13).

Поред геостратешког положаја и развојних потенцијала, на привредни развој једног подручја нарочито утиче успјешност појединачних привредних субјеката који послују на том подручју. У табелема 3. 4. и 5. приказано је првих десет привредних друштва по оствареном укупним приходима, добити, броју запослених и извозу.

Табела 3. Привредна друштва према оствареним приходима и добити

Р.бр.	Привредна друштва - остварени приходи	Привредна друштва - остварена добит
1	"INTEGRAL INŽENJERING" a.d. Laktaši	"INTEGRAL INŽENJERING" a.d. Laktaši
2	Mesna industrija "TULUMOVIĆ" d.o.o. Laktaši	"BOB d.o.o. Laktaši
3	"MARBO" d.o.o. Laktaši	"VENDOM" d.o.o. Laktaši
4	"NISKOGRADNJA" d.o.o. Laktaši	"EL-EN SOLUTIONS" d.o.o. Laktaši
5	"Kolektor CCL" d.o.o. Laktaši	"NISKOGRADNJA" d.o.o. Laktaši
6	"MLADOST-TRADE" d.o.o. Glamočani-Laktaši	"DARKO-KOMERC" d.o.o. Kosjerovo-Laktaši
7	"MAHLE Electric Drives Bosnia" d.o.o. Laktaši	"COLOR VISION" d.o.o.Trn - Laktaši
8	"MILCO" d.o.o. Laktaši	Mesna industrija "TULUMOVIĆ" d.o.o. Laktaši
9	"MARKETAUTO" d.o.o. Laktaši	"KRAS" d.o.o. Laktaši
10	"GT-SATELIT" d.o.o. Laktaši	"Bravarija Pile" d.o.o. Trn-Laktaši

Извор: LRC BIS

¹⁶ Називи сектора и дјелатности и број субјеката по дјелатностима и секторима се могу разликовати у односу на број субјеката по подручјима дјелатности приказан у финансијској анализи, због тога што су дјелатности груписане према сродности производа и услуга који су резултат њиховог обављања, за разлику од сврставања по подручјима у финансијској анализи, гдје су сврстане искључиво по шифри претежне дјелатности.

Табела 4. Привредна друштва према броју запослених¹⁷

Р. Бр.	Назив привредног друштва	Р/М	% у броју запослених општине (10.405)
1	"INTEGRAL INŽENJERING" a.d. Laktaši	872	8,38
2	"KOLEKTOR CCL" d.o.o. Laktaši	508	4,88
3	"NISKOGRADNJA" d.o.o. Laktaši	413	3,97
4	"CABLEX BH" d.o.o. Aleksandrovac-Laktaši	405	3,89
5	"MARBO" d.o.o. Laktaši	304	2,92
6	"MAHLE Electric Drives Bosnia" d.o.o. Laktaši	243	2,34
7	JZU Dom zdravlja "Dr Mladen Stojanović"	157	1,51
8	Mesna industrija "TULUMOVIC" d.o.o. Laktaši	156	1,50
9	"DIDACO COMMERCE" d.o.o. Trn-Laktaši	146	1,40
10	"DRVOFLOR" d.o.o. Laktaši	128	1,23
	УКУПНО	3.332	32,02

Извор: LRC BIS

Табела 5. Привредна друштва према оствареном извозу

Р. Бр.	Назив привредног друштва
1	"INTEGRAL INŽENJERING" a.d. Laktaši
2	"KOLEKTOR CCL" d.o.o. Laktaši
3	"MAHLE Electric Drives Bosnia" d.o.o. Laktaši
4	"VENDOM" d.o.o. Laktaši
5	"JAKSCHE TECHNOLOGY" d.o.o. Laktaši
6	"MARKETAUTO" d.o.o. Laktaši
7	"DRVOFLOR" d.o.o. Laktaši
8	"EXPERTO" d.o.o. Laktaši
9	"EL-EN SOLUTIONS" d.o.o. Laktaši
10	"AERODROMI REPUBLIKE SRPSKE" a.d. Banja Luka

Извор: LRC BIS

Анализа података за 2019. годину о оствареним укупним приходима, добити, извозу и броју запослених на подручју општине показује да је првих десет привредних друштава (рангираних према овим критеријима) остварило 44,65% укупних прихода (46,53% у 2018.), 50,61% остварене нето добити (43,10% у 2018.), 79,75% укупне вриједности извоза (78,78% % у 2018.), те да ангажује 32,02% укупно запослених (30,09% у 2018.).

4. Тржиште рада

Анализа стања на тржишту рада указује на недовољну флексибилност и ниску ефикасност тржишта рада које за посљедицу имају релативно ниску стопу активности и запослености, постојање високе стопе дугорочне незапослености, али уз примјетна побољшања, како са становишта повећања запослености, тако и са становишта смањења незапослености. Међутим ограничене могућности квалитетне интеграције младих на тржиште рада (одговарајући посао уз могућност напредовања и задовољавајућа плата) и као посљедица њихов одлазак, привремени или трајни, као и одлазак других квалитетних и обучених кадрова у земље које им пружају боље услове за рад и живот, кључни је и све израженији проблем на тржишту рада Републике Српске и БиХ. У том смислу, неопходно је успостављање веће посредничке улоге ЈУ Завод за

¹⁷ Број запослених за привредне субјекте исказан је као просјечан број запослених по основу стања на крају мјесеца (Р/М) на основу података АПИФ-а по завршном рачуну за 2019. годину, с тим да је за привредне субјекте који су просјечан број запослених исказали само на основу часова рада број коригован овим обрачуном. Број запослених за општину је податак Републичког завода за статистику Републике Српске.

запошљавање РС, те умрежавање кључних актера на тржишту рада и предузимање конкретних мјера.

Према подацима ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука, преузетим од Републичког завода за статистику Републике Српске, просјечан број запослених у Републици Српској у 2019. години износио је 272.366 лица, што је у односу на просјечан број запослених у 2018. години (266.309) више за 6.057 лица или 2,27%.

На подручју општине Лакташи у 2019. години у просјеку је било запослено 10.405 лица, што је у односу на претходну годину више за 562 лица или 5,71% (број запослених у 2018. години 9.843).¹⁸ Општина Лакташи је по броју запослених четврта општина на подручју Привредне коморе Бања Лука, и учествује са 7,28% у укупној запослености Коморе Бања Лука. На нивоу Републике Српске, иако девета по броју становника,¹⁹ општина Лакташи заузима шесто мјесто,²⁰ уз учешће од 3,82% у укупно запосленим на нивоу Републике Српске.

Просјечан број незапослених (активна понуда радне снаге-просјек стања на евиденцији Завода за запошљавање крајем сваког од мјесеци) у Републици Српској у 2019. години износио је 89.896, што је у односу на просјечан број незапослених у 2018. години (105.793 лица) мање за 15.897 лица, односно за 15,03% (чиме је настављен опадајући тренд активне понуде радне снаге започет 2012. године (просјечан број незапослених у односу на 2012. годину смањен за 63.329 лица, односно за 41,33%). Укупан број новопријављених на евиденцију Завода у 2019. години (58.725) већи је за 15.597 лица или за 36,16% у односу на број лица која су са евиденције Завода брисана ради запослења (43.128).

На евиденцији Завода за запошљавање, Биро Лакташи, са 31.12.2019. године налазило се 907 лица која активно траже посао, што је за 192 лица (17,47%) мање него у истом периоду прошле године (1.099 лица). Просјечан број незапослених у 2019. години (987) се смањио за 584 лица, односно за 37,17% (наредни графикон).

---

¹⁸ Према подацима Пореске управе Републике Српске-Јединствени систем регистрације, контроле и наплате доприноса (ЈСНД)-извјештај Број осигураника по свим основама осигурања, на дан 31.12.2019. године, према општини запослења, број лица која имају статус запослених на подручју општине Лакташи, а осигурани су по различитим основама осигурања је 10.643 (10.369 на дан 31.12.2018.), а према општини пребивалишта лица 9.958 (9.562 на дан 31.12.2018.). Према извјештају Бројност уплатилаца доприноса и њихових запослених на задатој општини по подацима из ЈСНД-а, стање на дан 31.12.2019. године, укупан број запослених на подручју општине Лакташи је 10.866 (10.378 на дан 31.12.2018.), а у правним лицима и код предузетника са сједиштем на подручју општине запослено је 10.274 (9.681 лице на дан 31.12.2018.).

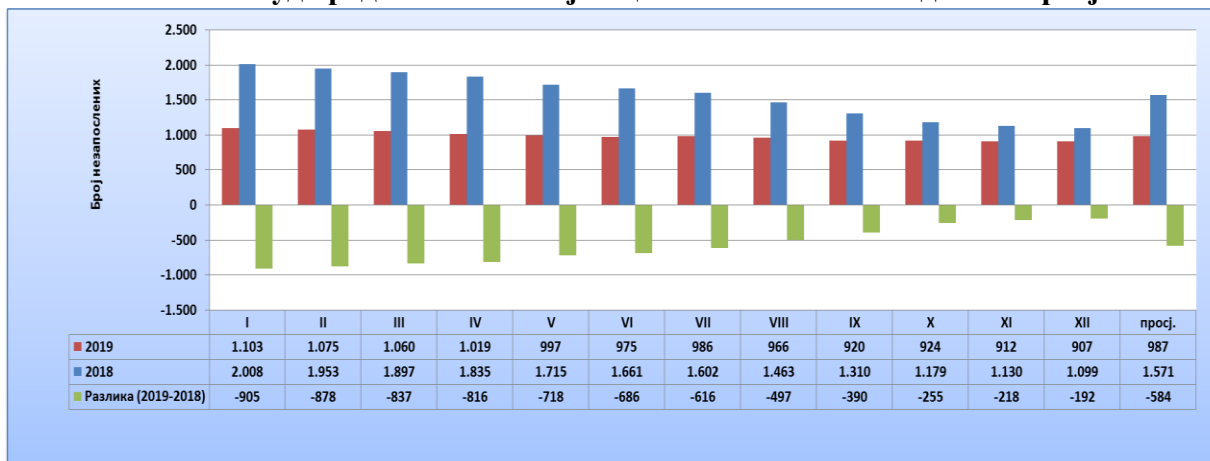
¹⁹ Процјена Републичког завода за статистику Републике Српске о броју становника у 2019. години. https://www.rzs.rs.ba/front/article/4340/?left_mi=None&up_mi=&add=None
Рангирање извршено у односу на све градове и општине (8 градова и 56 општина). Испред општине Лакташи, по овом критерију, налазе се: Град Бања Лука (184.843 ст.); Град Бијељина (103.937 ст.); Град Приједор (78.334 ст.); Град Источно Сарајево (60.135 ст.); Град Добој (59.802 ст.); Град Зворник (53.281 ст.); Град Градишка (47.491 ст.) и општина Теслић (36.068 ст.). Ако се из поређења искључи Град Источно Сарајево, који обухвата подручје општине Источна Илица, Источно Ново Сарајево, Источни Стари Град, Пале, Соколац и Трново, општина Лакташи се, у односу на градове који нису административно подијељени и све општине (63 територијалне јединице), по броју становника налази на осмом мјесту, а ако се поређење врши само у односу на општине, општина Лакташи је на другом мјесту одмах иза општине Теслић.

²⁰ Наиме, према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске - Статистички билтен Плате, запосленост и незапосленост 2020, Бања Лука 2020. године (https://www.rzs.rs.ba/static/uploads/bilteni/rad/BiltenStatistike_Plata_Zaposlenosti_i_Nezaposlenosti_2020_WEB.pdf), ако се изузме Град Источно Сарајево (16.240 запослених), јер не представља јединствену административну цјелину, испред општине Лакташи налазе се: Град Бања Лука (71.584 запослена), Град Бијељина (22.796 запослених); Град Приједор (14.118 запослених), Град Добој (12.697 запослених) и Град Градишка (10.682 запослена).

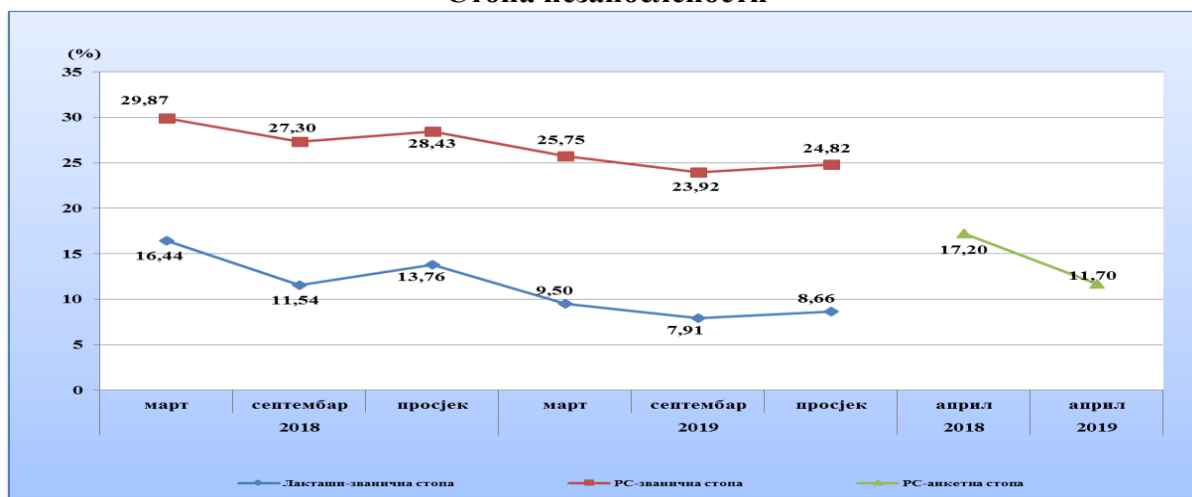
Разлог смањења броја незапослених лица дјелимично је и резултат активне политике запошљавања коју Завода проводи у сарадњи са Владом Републике Српске, али и одласка младих и других квалитетних кадрова на рад у иностранство, непоштовања рокова јављања-нередовно јављање, брисања са евиденције због других разлога прописаних Законом. То потврђује и чињеница да је укупан број новопријављених на евиденцију Завода за запошљавање, Биро Лакташи у 2019. години (1.397) већи за 87 лица или за 6,64% у односу на број лица која су са евиденције Завода брисана ради запослења (1.310).

Активна понуда радне снаге по мјесецима 2019. и 2018. године и просјек

Административна стопа незапослености, израчуната на основу просјечног броја запослених и незапослених лица, која су у току године била регистрована, односно евидентирана, износи 8,66% (наредни графикон) и знатно је испод републичког просјека (24,82%). Не постоје подаци о анкетној стопи незапослености²¹ за ниво општине, али с обзиром на чињеницу да је административна стопа незапослености на подручју општине нижа од анкетне стопе незапослености на нивоу Републике Српске (11,7% у 2019. години), може се претпоставити да је и анкетна стопа незапослености на нивоу општине знатно нижа од републичког просјека.

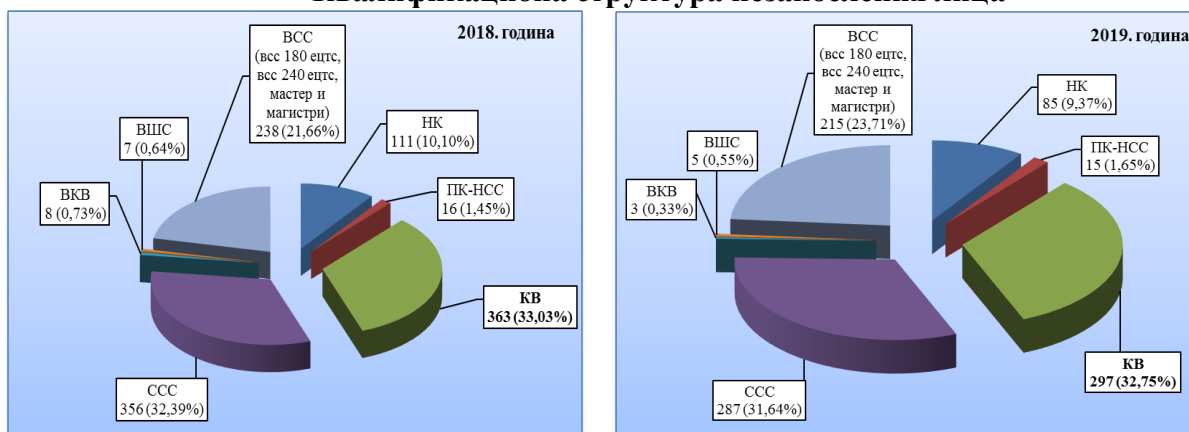
Стопа незапослености

²¹ За разлику од административне стопе која се израчунава на основу административних података о запослености и незапослености, анкетна стопа незапослености се заснива на прикупљеним подацима путем Анкете о радној снази, а има и шири обухват, јер у контингент запослених укључује и формално и неформално запослене, који су радили за плату или накнаду бар један сат у референтној седмици, као и неплаћене помажуће чланове домаћинства.

Квалификациона структура незапослених лица - активна понуда са стањем на дан 31.12.2018. године (1.099 лица) и 31.12.2019. године (907 лица), приказана је на следећим графиконима:

Квалификациона структура незапослених лица

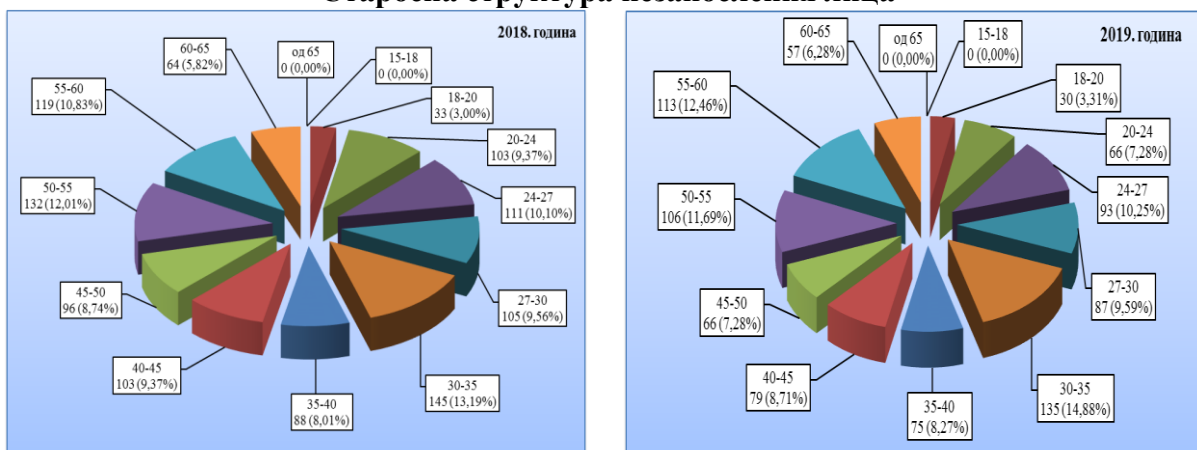
У укупном броју евидентираних незапослених лица на крају 2019. године, 90,63% су стручна лица, а 9,37% су НК лица (лица без занимања). Доминантну групу на евиденцији незапослених и даље чине КВ лица - III степен (32,75%), а одмах затим лица са средњом стручном спремом (31,64%). Број незапослених лица свих квалификација, осим лица са стручним звањима ВСС-240 епте (5 лица више) се смањило у односу на исти период 2018. године. Највеће смањење је код лица са средњом стручном спремом (69 лица мање) и КВ радника (66 лица мање), док се број незапослених НК радника смањило за 26, а број незапослених лица са ВСС за 23.

Већинска и дефицитарна занимања у оквиру појединог степена стручне спреме

ТРЕЋИ СТЕПЕН:	ЧЕТВРТИ СТЕПЕН:	ШЕСТИ СТЕПЕН:	СЕДМИ СТЕПЕН:
<p>-Већинска занимања: Продавач Фризер за мушкарце и жене Аутомеханичар Возач теретних кола Кухар Фризер за жене Конобар Бравар Обућар Конфекционар текстила Машинбравар</p> <p>-Дефицитарна занимања: заваривач, столар, тесар, алатничар, маталобрусач, лимар, аутолимар, махеничари машина, алатљика и котловских постројења инсталатер централног гријања, електромонтер и др.</p>	<p>-Већинска занимања: Економски техничар Машински техничар Пољопривредни техничар Матурант гимназије Техничар за друмски саобраћај Текстилни техничар – конфекционар Пословно-правни техничар Прехрамбени техничар Трговински техничар Туристички техничар Шумарски техничар Правни техничар Медицинска сестра-техничар</p> <p>-Дефицитарна занимања: Керамичар Стакларски техничар Графички техничар-конфекционар Медицински техничар</p>	<p>-Већинска занимања: Инжењер организације и менаџмента</p> <p>-Дефицитарна занимања: Машински инжењер Инжињер електротехнике Грађевински инжењер Текстилни инжењер Економист-комерцијалист Инжењер организације рада Машински инжењер Економиста Економиста трговински</p>	<p>-Већинска занимања: Дипломирани економиста Дипломирани правник Професор разредне наставе Васпитач у предшколској установи Дипломирани физиотерапеут Професор српског језика и књижевности Дипломирани педагог Дипломирани психолог Дипломирани инжењер пољопривреде</p> <p>-Дефицитарна занимања: -дипломирани инжењери: грађевине, прераде дрвета, архитектуре, текстилне технологије, електротехнике, машинства, графике, -професори: информатике, хемије, физике и математике</p>

Старосна структура незапослених лица - активна понуда са стањем на дан 31.12.2018. и 31.12.2019. године приказана је на следећим графикама.

Старосна структура незапослених лица

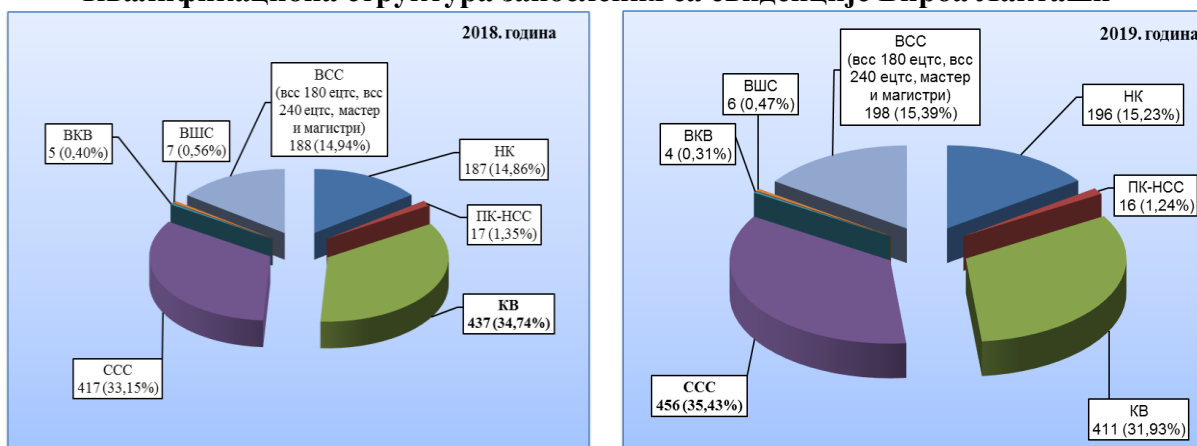

У старосној структури незапослених лица млади до 30 година учествују са 30,43% (32,03% у 2018.), лица од 30 до 40 година чине 23,15% (21,20% у 2018.), лица од 40 до 50 година 15,99% (18,11% у 2018.), од 50 до 60 година 24,15% (22,84% у 2018.), лица од 60 до 65 година 6,28% (5,82% у 2018.) свих незапослених. На Бироу нису евидентирана лица преко 65 година старости.

Од укупног броја лица која активно траже запослење, жена је 545 или 60,09%, а мушкараца 362 или 39,91% (у 2018. години жена је било 665, односно 60,51%).

У 2019. години са евиденције је ради запослења брисано 1.310²² лица, што је за 52 лица (4,13%) више у односу на исти период прошле године (1.258 лица брисаних ради запослења). У истом периоду на евиденцију је новопријављено 1.397 лица, што је у односу на 2018. годину (2.195 новопријављених лица) за 798 лица, односно 36,66% мање.

Квалификациона структура запослених са евиденције Бироа Лакташи²³

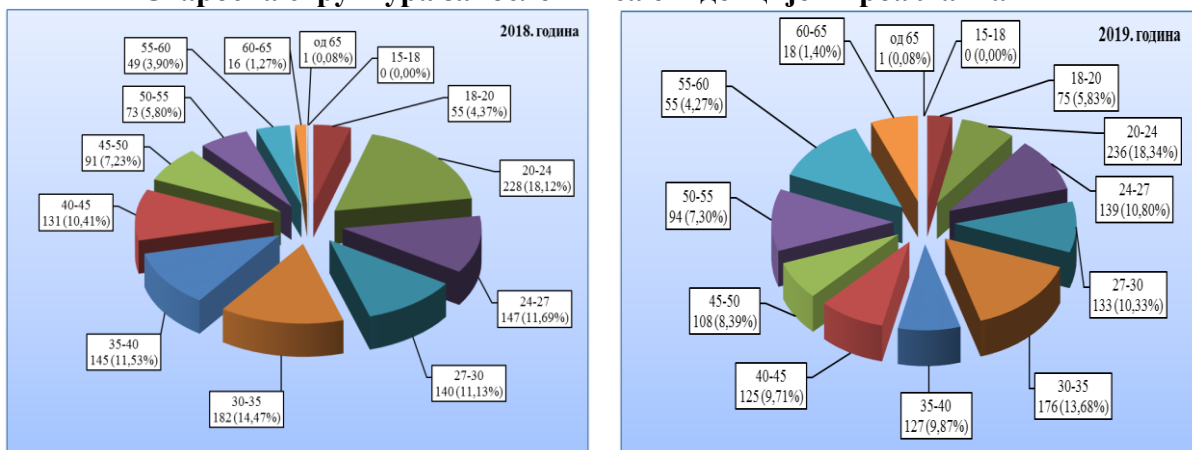

У односу на 2018. годину у структури запослених се повећало учешће ССС лица за 2,28%, ВСС лица за 0,45% и НК лица за 0,37%, док се највише смањило учешће запослених КВ лица (за 2,81%). Учешће КВ, ССС и ВСС лица чини 82,76% запослених са евиденције.

²² 1310 (1.287 запослење код послодавца, а 23 самостално обављање дјелатности).

²³ Структура за 2019. годину на бази 1.287 лица запослених код послодавца.

Старосна структура запослених са евиденције Бироа Лакташи²⁴

У старосној структури запослених са Бироа, у односу на 2018. годину, учешће запослених младих лица се није мијењало, што је утицало на задржавање релативно великог учешћа младих у укупној структури незапослених лица. Учешће запослених лица у старосној доби од 30 до 50 године се смањило за око 2,0%, док се учешће запослених лица са 50 и више година за исти проценат повећало.

Према подацима Републичког завода за статистику РС²⁵, на подручју општине Лакташи у 2019. години у просјеку је било запослено 10.405 лица (9.843 лица у 2018.), од чега је 3.961 особа женског пола (3.698 у 2018. год.), а 6.444 запослених лица је мушког пола (6.145 у 2018.). Од укупног броја запослених лица 8.838 је запослено код правних лица (8.355 у 2018.), а 1.567 код предузетника (1.488 у 2018.). У структури запослених код правних лица, највећи број запослених (7.802)²⁶ је у привредним субјектима, који су АПИФ-у предали завршни рачун за 2019. годину (526 субјеката).²⁷ У приватном сектору је запослено 8.797, у државном 1.174, у задружном 26, док је 408 лица запослено у привредним субјектима са мјешовитим обликом својине.

Наведени подаци упућују да се број запослених повећао, нарочито због повећања броја запослених у правним лицима (483), док се број запослених код предузетника знатно мање повећао (79). Посматрајући родну структуру запослених у посматраном преиоду више је запослено особа мушког пола (раст од 299 лица г/г), док се број запослених жена повећао за 263. У квалификационој структури запослених доминирају лица са ССС са учешћем, у укупно запосленим лицима код пословних субјеката (9.110 у септембру 2019.) од 54,99%, а прате их КВ радници са учешћем од 16,60% и лица са ВСС-ом и више са учешћем од 14,52%. Највише запослених лица је у доби од 35 до 54 године 54,96%, док је број запослених лица у доби до 34 године 33,83%, а лица са 55 и више година 11,21%. Структура запослених према облику својине показује развијеност приватног сектора (привредних друштава и предузетника) на подручју општине (84,55% запослених), док је учешће јавног сектора у запошљавању релативно мало у односу на окружење²⁸. Мала и средња предузећа и предузетници

²⁴ Структура за 2019. годину на бази 1.287 лица запослених код послодавца.

²⁵ Републички завод за статистику РС просјечан број запослених утврђује на основу података за март и септембар (административно снимање запослености врши се у марту и септембру сваке године). У марту 2019. године на подручју општине Лакташи било је запослено 10.095 лица (9.640 лица у марту 2018.), а у септембру 10.715 (10.046 лица у септембру 2018.) са учешћем у укупној запослености у РС (3,75% укупно запослених у марту 2019. и 3,89% у септембру 2019.).

²⁶ У 2018. години у 550 субјеката било је запослено 7.364 лица.

²⁷ Значајан број је запослен и у осталим привредним друштвима и ПЈ привредних друштава, организацијама и институцијама и њиховим издвојеним дијеловима, те у осталим правним лицима.

²⁸ На нивоу Републике Српске у приватном сектору је запослено 58,42% укупно запослених.

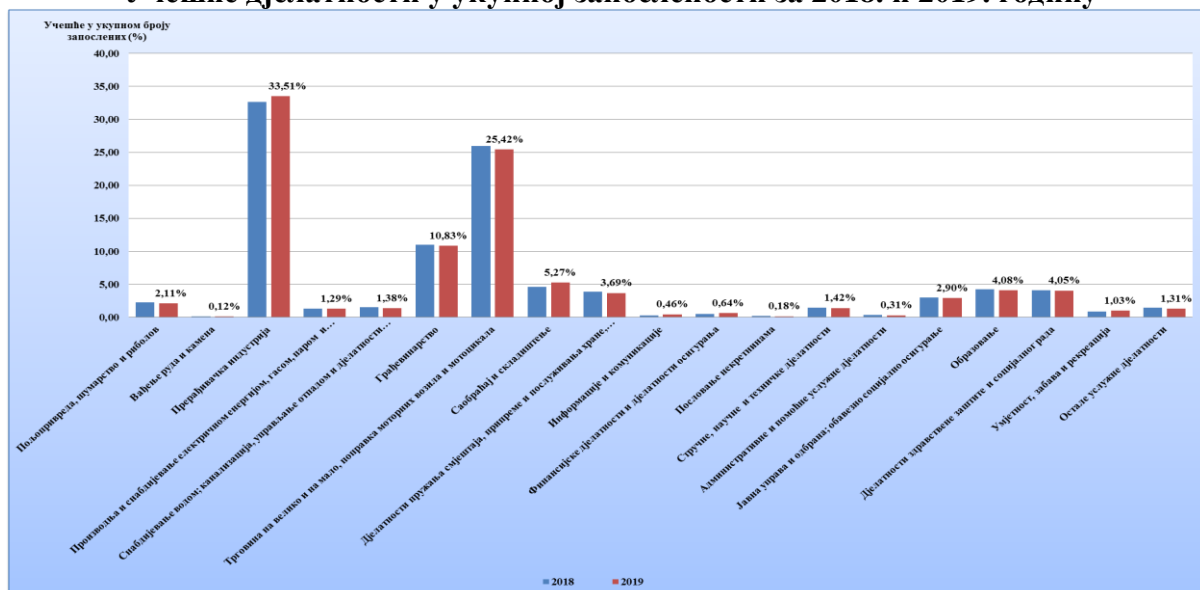
запошљавају 73,29%, док на велика предузећа отпада 26,71% запослених у приватном сектору.

Табела 6. Структура запослених по подручјима дјелатности у 2019. години²⁹

Подручја класификације дјелатности		Правна лица	Предузетници	Укупно
A	Пољопривреда, шумарство и риболов	196	24	220
B	Вађење руда и камена	12		12
C	Прерађивачка индустрија	3.072	415	3.487
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	134		134
E	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	136	8	144
F	Грађевинарство	1.041	86	1.127
G	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	2.256	389	2.645
H	Саобраћај и складиштење	427	121	548
I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	60	324	384
J	Информације и комуникације	44	4	48
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	66	1	67
L	Пословање некретнинама	18	1	19
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	83	65	148
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	25	7	32
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	302		302
P	Образовање	412	12	424
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	419	2	421
R	Умјетност, забава и рекреација	105	2	107
S	Остале услужне дјелатности	30	106	136
	Укупно	8.838	1.567	10.405

Извор: Републички завод за статистику Републике Српске

Учешће дјелатности у укупној запослености за 2018. и 2019. годину

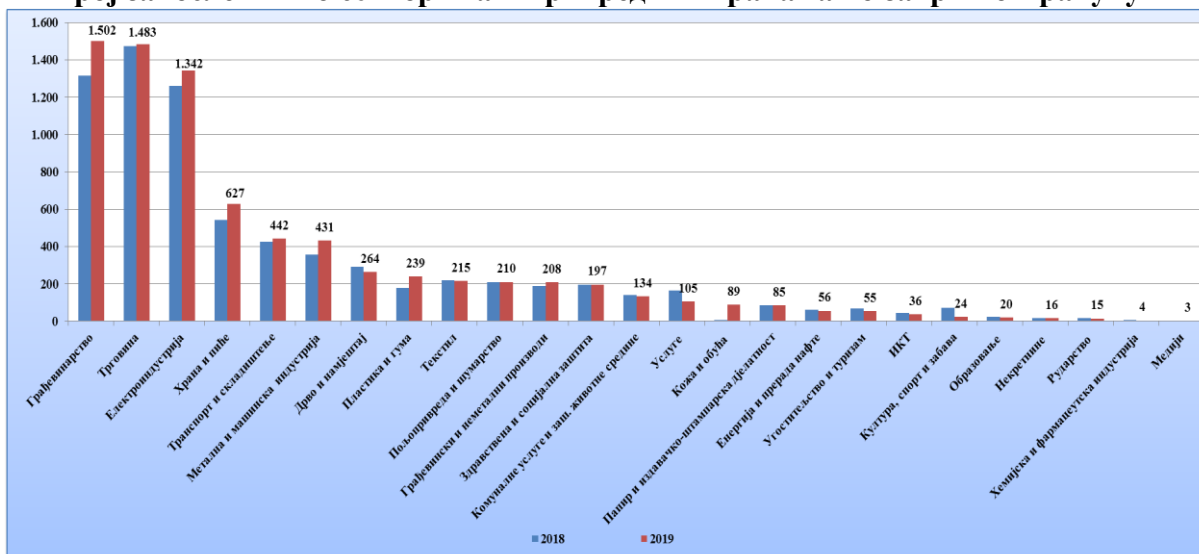

²⁹ Класификација дјелатности КД БиХ 2010 заснована на Статистичкој класификацији дјелатности у ЕУ, NACE Rev. 2.

У структури запослених по дјелатностима видљиво је да Индустрија запошљава највећи број лица (34,92% укупно запослених), од чега је у подручју Прерађивачка индустрија 33,51% укупно запослених (повећање учешћа за 0,83% г/г).

Подручје Прерађивачка индустрија (3.487 запослених лица) је у односу на 2018. годину (3.217 лица), остварило највеће повећање броја запослених у апсолутном износу (повећање за 270 лица, односно 8,39%), а прати га подручја Трговина (2.645 лица), која биљежи повећање броја запослених (г/г) за 89 лица (3,48%), Грађевинарство (1.127 лица), који је остварило раст г/г (47 лица, односно 4,35%), а затим слиједи подручје Саобраћај и складиштење са 548 запослених лица. Информације и комуникације су оствариле највеће релативно повећање броја запослених г/г (65,52%, односно 19 више запослених лица).

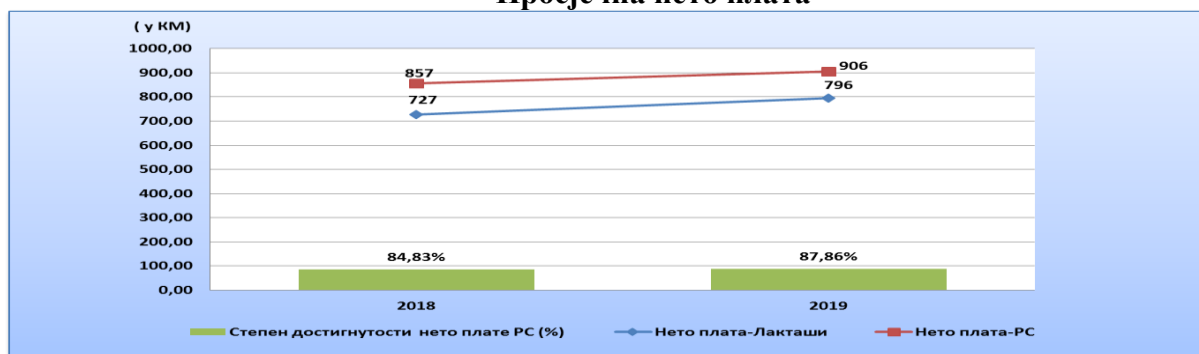
Број запослених по секторима и привредним гранама по завршном рачуну³⁰

У оквиру Прерађивачке индустрије највећи број лица је запослен у дјелатностима Електроиндустрија (1.342 лица), Производња хране и пића (627 лица), Метална и машинска индустрија (431 лице), Производња производа од дрвета и намјештаја (264 лица), Производње производа од пластике и гуме (239 лица), Текстилна индустрија (215 лица) и Производња грађевинских и неметалних производа (208 лица).

Животни стандард становништва одређеног подручја одређен је куповном моћи просјечних плата и пензија.

Просјечна нето плата

³⁰ Подаци по завршном рачуну за 2018. и 2019. годину (LRC BIS). Подаци се односе на број запослених у привредним друштвима задругама и другим правним лицима са сједиштем на подручју општине Лакташи, изражен по обрачуна просјечан број запослених по основу стања на крају мјесеца (7.364 у 2018. години, односно 7.802 у 2019. години), с тим да је, за привредне субјекте који су просјечан број запослених исказали само на основу часова рада коригован овим обрачуном.

У 2019. години просјечна нето плата у Републици Српској износила је 906 КМ, што је у односу на 2018. годину (857 КМ), реално више за 5,30 %. Просјечна пензија достигла је ниво од 41,72% просјечне нето плате (42,12% у 2018. години) и у 2019. години износила је 378 КМ, што је у односу на 2018. годину (361 КМ) номинално више за 4,71%.³¹ Просјечна нето плата на нивоу општине Лакташи у 2019. години износила је 796,00 КМ (највиша у децембру 832,00 КМ, а најнижа у јануару 776,00 КМ) и номинално је већа је у односу на претходну годину за 9,49% (69 КМ), а у односу на републички просјек мања је за 110 КМ са степеном достигнутоги нето плате Републике Српске од 87,86% (84,83% у 2018. години). Од индустријских грана највише плате су забиљежене у гранама Храна и пиће и Електроиндустрија, а затим их слиједе гране Пластика и гума, Хемијска и фармацеутска индустрија, те Метална и машинска индустрија. Највише плате у неиндустријским секторима имају Здравство и социјална заштита, а затим их слиједе Комуналне услуге и заштита животне средине, Пољопривреда и шумарство, Образовање и ИКТ. Остали неиндустријски сектори стоје лошије по нивоу плата, са најнижим платама у подручјима Култура, спорт и забава и Рударство.³²

Вишегодишњи раскорак између понуде и тражње, велики број неупотребљивих диплома, дефицитарност појединих занимања, недостатак знања, искуства, способности и вјештина, недовољна мобилност радне снаге, застарјела номенклатура занимања, недовољна заинтересованост привредника да улажу у усавршавање запослених и други фактори отежавају запошљавање и утичу на висину стопе незапослености. Проблеме на тржишту рада узрокују и висока фискална и парафискална оптерећења привреде и дјелимично њима условљен, низак ниво просјечних плата. Рјешења су: интезивније и континуирано укључивање послодаваца и других заинтересованих страна (јединица локалне самоуправе, струковних удружења, комора и др.) у процес креирања образоване понуде радне снаге, развој инфраструктуре за образовање одраслих (доквалификација и преквалификација), те стављања нагласка на развој компетенција, а не занимања (иновирање опреме у средњим школама и на факултетима за квалитетније стицање практичних знања и вјештина и чвршћа веза са привредом у провођењу практичног дијела наставног процеса). Такође, растерећење привреде и раст просјечних плата значајно би утицали на стабилизовање тржишта рада.

5. Спољнотрговинско пословање

Општина Лакташи, и поред недовољне извозне орјентације (учешће извоза у укупном приходу привреде више од једне шестине), значајно учествује у спољнотрговинском промету РС, односно БиХ³³.

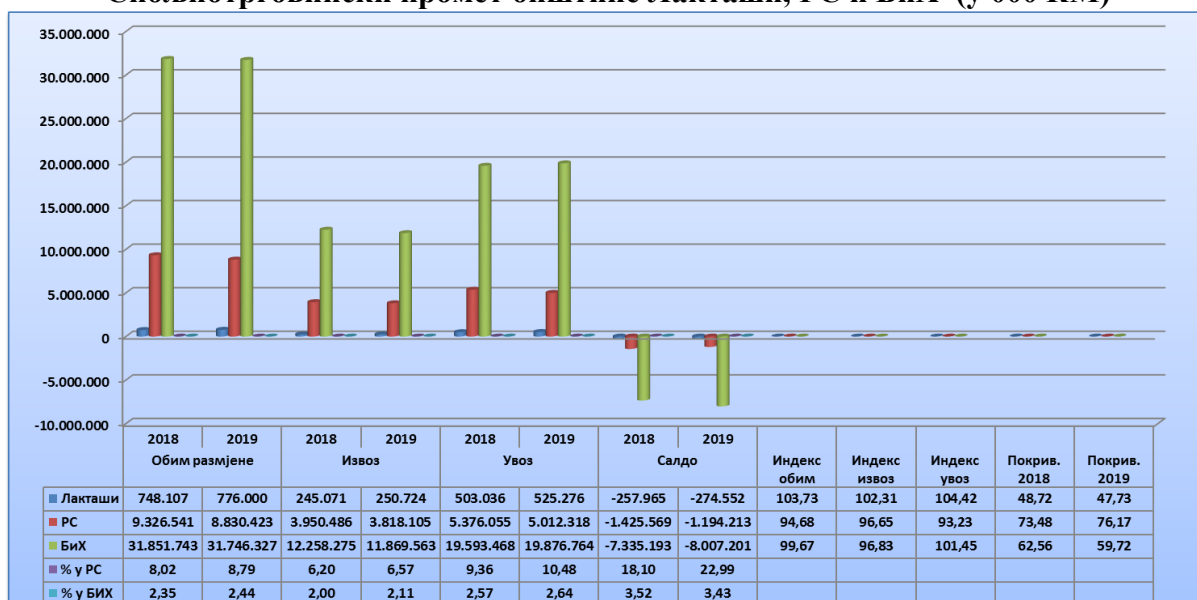
³¹ Просјечна пензија за пуни стаж осигурања износи око 60% просјечне плате. Исплатом пензије од стране Фонда ПИО Републике Српске у 2019. години у просјеку је било обухваћено око 264.000 корисника (просјечан број пензионера у 2019. години износио је 264.003, а у 2018. години 260.432), с тим да на подручју Републике Српске живи око 210.000 корисника. На подручју општине, према подацима Пореске управе Републике Српске-Јединствени систем регистрације, контроле и наплате доприноса на дан 31.12.2019. године, по основу "корисник пензије" било је осигурано 4.727 лица, а по основу "страни пензионер" 15 лица. Према резултатима пописа из 2013. године, који се односе на општину Лакташи 5.187 лица се изјаснило, као пензионер.

³² Извјештај по завршном рачуну за 2019. годину на основу података о висини бруто зарада и бруто накнада зарада-LRC BIS (подаци достављени АПИФ-у).

³³ Извор: Привредна комора Републике Српске-Подручна привредна комора Бања Лука и Спољнотрговинска комора БиХ.

Спољнотрговински промет општине Лакташи, РС и БиХ (у 000 КМ)

Укупан обим робне размјене Републике Српске са иностранством у 2019. години износио је 8.830.423.000,00 КМ и у поређењу са претходном годином (9.326.541.000,00 КМ) смањен је за 496.118.000,00 КМ, односно за 5,32%.

Према обиму спољнотрговинске размјене општина Лакташи је друга општина (по увозу друга, по извозу трећа) од 21 општине у регији Бања Лука, са обимом промета од 776.000.000,00 КМ (у 2018. години 748.107.000,00 КМ). На нивоу РС, општина Лакташи по обиму размјене заузима треће мјесто.

У 2019. години привредни субјекти са подручја општине Лакташи извезли су роба и услуга у укупној вриједности од 250.724.000,00 КМ, што је више за 2,31% у односу на 2018. годину (245.071.000,00 КМ). На нивоу Републике Српске остварен је извоз у вриједности 3.818.105.000,00 КМ. Удио општине Лакташи у укупном извозу РС је 6,57%.

Остварени увоз у износу од 525.276.000,00 КМ, већи је за 4,42% у односу на 2018. годину (503.036.000,00 КМ), и чини 10,48% увоза на нивоу Републике Српске која је остварила увоз у вриједности 5.012.318.000,00 КМ.

Дефицит робне размјене општине Лакташи износи 274.552.000,00 КМ, што је за 6,43% више у односу на претходну годину (257.965.000,00 КМ) и чини 22,99% дефицита оствареног на нивоу РС, што је последица постојања великог броја привредних друштава из области трговине са сједиштем на подручју општине Лакташи. Покривеност увоза извозом на подручју општине је 47,73% (48,72% у 2018.), а на нивоу РС 76,17% (73,48% у 2018.).³⁴

У укупном извозу са подручја општине Лакташи, према Стандардној међународној трговинској класификацији (СМТК), највеће учешће има извоз машина и транспортних средстава 63,74%, затим производа разврстаних према материјалу 15,95%, сирових материја нејестивих, осим горива 6,78% и хране и живих животиња 5,25%. У укупном увозу доминира увоз машина и транспортних средстава са 34,80%,

³⁴ Према подацима Републичког завода за статистику РС, Бања Лука, који се разликују за спољнотрговинску размјену на нивоу РС и општине у односу на податке Привредне коморе Републике Српске-Подручна привредна комора Бања Лука и Спољнотрговинске коморе БиХ, привредни субјекти са подручја општине Лакташи у 2019. години остварили су извоз у укупној вриједности од 255.399.608,00 КМ, што је 7,09% извоза РС, а увезли су укупно 530.632.618,00 КМ роба и услуга (11,10% увоза РС). Дефицит робне размјене општине Лакташи износи 275.233.010,00 КМ и чини 23,34% дефицита оствареног на нивоу РС. Покривеност увоза извозом на подручју општине је 48,13%, а на нивоу РС 75,33%.

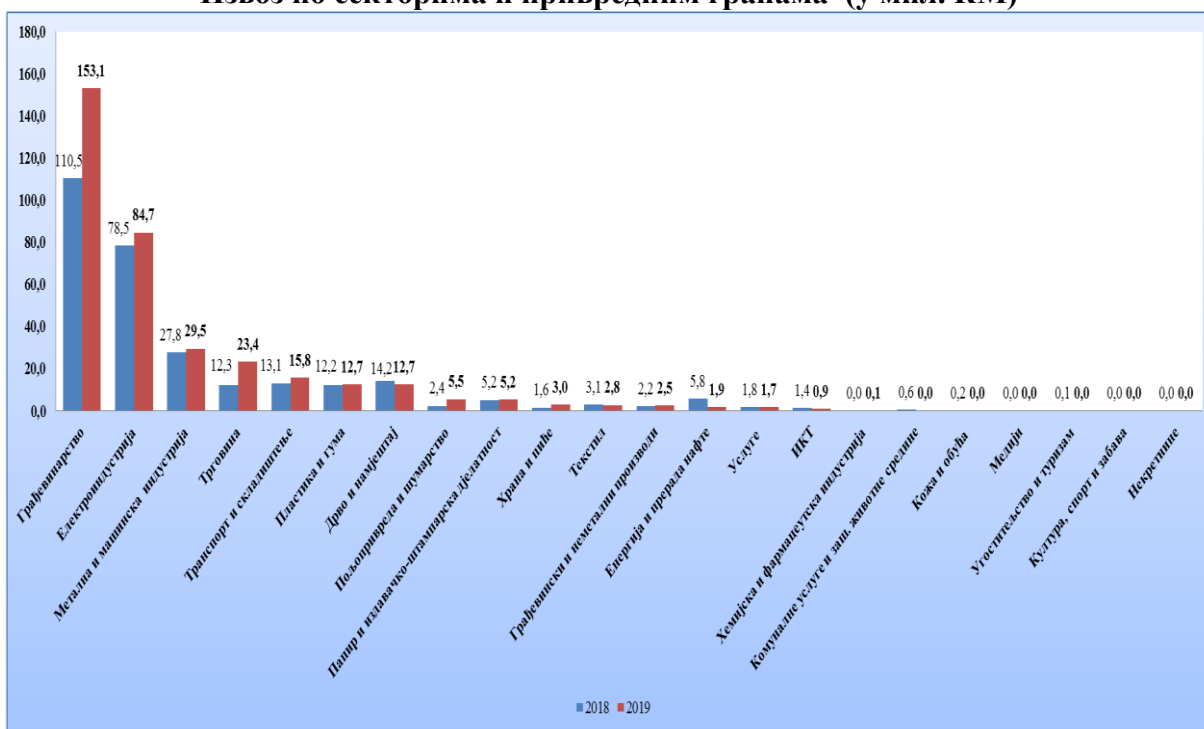
затим увоз хране и живих животиња са 27,56%, те производа разврстаних према материјалу са 18,75%.

Према класификацији дјелатности у извозу доминира подручје Прерађивачка индустрија са 94,69%, док је учешће подручја Пољопривреда, шумарство и риболов 2,65%. Кад је увоз у питању, претежни дио од 97,00% укупног увоза односи се на подручје Прерађивачка индустрија.

Водеће економске групације у извозу општине су земље ЕУ са 84,92% и земље СЕФТА са 7,24%, а у увозу су такође највише заступљене земље ЕУ са 73,41% и земље СЕФТА са 15,79%. Најважнији спољнотрговински партнери општине Лакташи у 2019. години у извозу су били Словенија са 58,22%, Њемачка са 8,32%, Аустрија са 6,11% и Србија са 6,10% укупног извоза, док су у увозу највише заступљене Словенија са 22,05%, Србија са 15,03%, Италија са 10,79%, Њемачка са 9,31% и Холандија са 9,09% укупног увоза.

Приходи од продаје роба и учинака исказани у завршном рачуну за 2019. годину пружају дјелимично другачију слику о доминацији појединих сектора и грана у извозним активностима привредних субјекта, који послују на подручју општине (наредни графикон).³⁵

Извоз по секторима и привредним гранама (у мил. КМ)

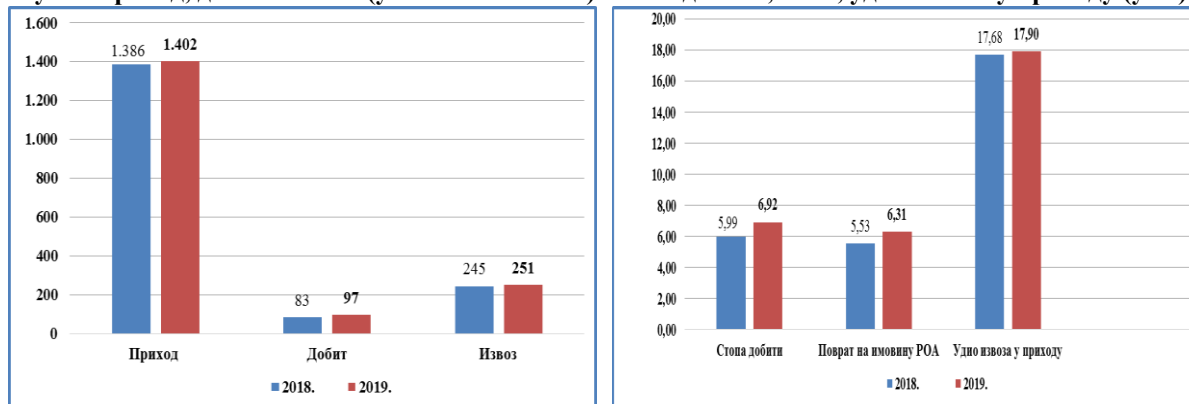
Прерађивачка индустрија је, и према подацима наведеним у графикону, са 43,10% укупног извоза (Електроиндустрија 23,80%, Метална и машинска индустрија 8,29%, Пластика и гума 3,57%, Дрво и намјештај 3,57%, и остале дјелатности 3,87%) доминантан извозни сектор, а затим слиједи сектори Грађевинарство са 43,03%, Трговина са 6,58% и Транспорт и складиштење са 4,43%.

³⁵ Подаци по основу завршног рачуна за 2019. годину, разликују се у односу на податке Републичког завода за статистику РС и Спољнотрговинске коморе БиХ, а показују да су привредни субјекти, који послују на подручју општине Лакташи извезли производе, робе и извршили услуге у вриједности од 355,8 милиона КМ (293,1 милиона КМ у 2018. години). Наведеним износом обухваћени су и приходи од продаје у износу од 77,9 милиона, привредних субјеката који комплетну производњу извозе, а чији приходи од продаје производа, роба и извршених услуга у иностранству, због начина извоза нису исказани у финансијском извјештају.

6. Финансијски резултати пословања привреде

Укупна привредна активност на подручју Општине Лакташи (мјерена укупним приходом) је веома развијена. Привреда, посматрано у цјелини, позитивно послује, али са ниском стопом профитабилности³⁶ и недовољном оријентацијом ка извозу.

Укупан приход, добит и извоз (у милионима КМ) Стопа добити, РОА, удио извоза у приходу (у %)

Привредна друштва која имају сједиште на подручју општине Лакташи (526) у 2019. години остварила су укупне приходе од 1.402.114.844 КМ, што је за 1,15% више у односу на претходну годину (1.386.114.022 КМ). Укупни расходи привреде општине Лакташи износе 1.294.359.893 КМ, што је за 0,24% више у односу на претходну годину (1.291.255.465 КМ).

Од укупно 526 друштава, која су предала завршни рачун за 2019. годину (550 у 2018.), 368 (375 у 2018.) је остварило нето добитак текућег периода у укупном износу од 107.858.673 КМ (у 2018. 100.314.243 КМ, стопа раста 7,52 %), док је 148 друштва (165 у 2018.) остварило нето губитак у укупном износу од 11.260.721 КМ (у односу на 2018. када је износио 17.311.494 КМ, стопа смањења је 34,95%), а 10 друштава (10 и у 2018.) је исказало неутралан финансијски резултат, тако да разлика од 96.597.952 КМ (83.002.749 КМ у 2018.), представља позитиван нето финансијски резултат привреде, који се у односу на 2018. годину повећао за 16,38%.

Привреда општине је остварила респективно учешће у финансијским показатељима РС (6,49% у укупном приходу, 6,16% у нето добитку текућег периода, 8,40% у позитивном нето финансијском резултату). Учешће општине у нето губитку привреде РС је смањено на 1,87% (4,24% у 2018.). По оствареним укупним приходима, нето добитку текућег периода и позитивном финансијском резултату Лакташи су трећа општина у РС, по оствареним приходима по становнику прва, а по оствареној добити (позитивном финансијском резултату) по становнику четврта општина.

7. Структура привреде по дјелатностима

Структуру привреде по дјелатностима карактерише повећање запослености у готово свим дјелатностима, повећање укупних прихода и раст финансијског резултата.

Утицај појединих области на укупан развој општине видљив је из табеле 7.

³⁶ Највеће стопе добити, на основу сврставања дјелатности према сродности производа и услуга, имају Рударство-Вађење руда и камена (37,79%), Хемијска и фармацеутска индустрија (26,65%), Метална и машинска индустрија (22,32%), Образовање (21,11%), Енергија и прерада нафте (18,23%), а слиједи их Некретнине (14,16%), Папир и издавачко-штампарска дјелатност (13,71%), ИКТ (12,55%), Грађевински и неметални производи (11,87%) и Услуге (11,29%).

Табела 7. Структура привреде по дјелатностима у 2019. години³⁷

Подручје дјелатности		Привредна друштва		Предузетници		Запослени		Укупни приходи		Нето фин. резултат	
		Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Износ	%	Износ	%
A	Пољопривреда, шумарство и риболов	30	5,7	17	2,16	220	2,11	34.089.016	2,43	2.957.117	3,06
B	Вађење руда и камена	7	1,33	0	0	12	0,12	3.923.061	0,28	1.482.382	1,53
C	Прерађивачка индустрија	133	25,29	133	16,9	3.487	33,51	455.196.208	32,47	21.602.966	22,36
D	Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	5	0,95	0	0	134	1,29	12.636.967	0,90	5.074.225	5,25
E	Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	6	1,14	3	0,38	144	1,38	6.370.523	0,46	192.105	0,20
F	Грађевинарство	29	5,51	57	7,24	1.127	10,83	319.855.641	22,81	27.288.374	28,25
G	Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала	174	33,08	206	26,18	2.645	25,42	488.274.691	34,82	33.258.841	34,43
H	Саобраћај и складиштење	58	11,03	81	10,29	548	5,27	53.700.039	3,83	2.381.072	2,47
I	Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	4	0,77	133	16,9	384	3,69	2.684.527	0,19	-3.439	0,00
J	Информације и комуникације	15	2,85	8	1,02	48	0,46	6.349.625	0,45	775.958	0,80
K	Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	0	0	3	0,38	67	0,64	0	0,00	0	0,00
L	Пословање некретнима	10	1,9	2	0,25	19	0,18	1.435.724	0,10	203.270	0,21
M	Стручне, научне и техничке дјелатности	32	6,08	39	4,96	148	1,42	0	0,00	1.160.347	1,20
N	Административне и помоћне услужне дјелатности	6	1,14	10	1,27	32	0,31	1.530.173	0,11	-18.929	-0,02
O	Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	0	0	0	0	302	2,9	8.581.637	0,61	0	0,00
P	Образовање	4	0,76	6	0,76	424	4,08	630.269	0,05	133.057	0,14
Q	Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	10	1,9	0	0	421	4,05	5.757.201	0,41	94.223	0,10
R	Умјетност, забава и рекреација	3	0,57	2	0,25	107	1,03	1.099.542	0,08	16.383	0,02
S	Остале услужне дјелатности	0	0	87	11,06	136	1,31	0	0,00	0	0,00
УКУПНО		526	100,00	787	100,00	10.405	100,00	1.402.114.844	100,00	96.597.952	100,00

Извор: Републички завод за статистику РС (подаци о запосленима); ПКРС-Подручна привредна комора Бања Лука (подаци о броју привредних друштава и финансијским показатељима); Јединствени информациони систем за регистрацију пословних субјеката-АПИФ (подаци о броју предузетника)

³⁷ Вриједности за укупане приходе и нето финансијски резултат се односе на привредна друштва, са сједиштем на подручју општине, која су АПИФ-у предала финансијске извјештаје за 2019. годину. Нето финансијски резултат је исказан као разлика између нето добитка и нето губитка. Подаци о запосленима су подаци Републичког завода за статистику РС и обухватају, привредна друштва и друге субјекте који послују на профитном принципу, а имају сједиште на подручју општине, ПЈ привредних друштава, организације и институције и њихове организационе дијелове, остала правна лица и њихове организационе дијелове и предузетнике. Називи подручја дјелатности и број субјеката по подручјима могу се разликовати у односу на раније исказану структуру субјеката по секторима и дјелатностима, јер су у овом прегледу сви субјекти сврстани првенствено према шифри претежне дјелатности.

Број привредних друштава која су предала завршни рачун је у односу на претходну годину мањи за 4,36%. До смањења броја друштава дошло је у готово свим подручјима, изузев подручја Вађење руда и камена, Саобраћај и складиштење и Пословање некретнинама у којима се број друштава повећао за 1. Највећи број привредних друштава је и даље у подручју Трговина на велико и на мало поправка моторних возила и мотоцикала (174), затим у подручју Прерађивачка индустрија (133), те у подручју Саобраћај и складиштење (58).

Број запослених радника се апсолутно највише повећао у подручју Прерађивачка индустрија за 270, а реалтивно у подручју Умјетност, забава и рекреација за 27,38%.

Најразвијеније привредне дјелатности су Трговина (највећи број субјеката, значајан број запослених, највећи приход и нето финансијски резултат), Прерађивачка индустрија (заузима друго мјесто по броју привредних друштава, прво мјесто по броју запослених, друго мјесто по укупним приходима и треће мјесто по оствареном финансијском резултату) и Грађевинарство (друго мјесто по оствареном нето финансијском резултату).

Подручје Вађење руда и камена значајно је повећало позитиван финансијски резултат (780,80% у односу на претходну годину). Финансијски резултат су повећала и подручја Пољопривреда, шумарство и риболов за 39,24%, Трговина за 33,01%, Стручне научне и техничке дјелатности за 28,09% и Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине за 7,14%.

У подручју Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација негативан финансијски резултат је прешао у значајно позитиван (повећање од 5.289.827 КМ). Прелазак из негативног у позитиван резултат десио се и у подручјима Образовање и Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада. Негативан финансијски резултат (позитиван у претходном периоду) су оствариле Административне и помоћне услужне дјелатности, а Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство (Угоститељство и туризам) наставиле су са трендом негативног пословања.

У подручју Трговина остварује се 34,82% укупних прихода на подручју општине Лакташи. Оваква структура је доста неповољна, нарочито са аспекта раста животног стандарда и новог запошљавања. Подручје Прерађивачка индустрија заузима удио од 32,47%. Најважнији извозни производи су машине и транспортна средства, електрокомпоненте, производи од дрвета, прехранбени и метални производи. Учесће подручја Грађевинарство се смањило на 22,81% (26,84% у 2018.).

Посматрајући остварени нето финансијски резултат у 2019. години прво мјесто је преузело подручје Трговина (34,43%) иза које слиједе подручја Грађевинарство (28,25%) и Прерађивачка индустрија (22,36%).

Посматрано по запослености, Прерађивачка индустрија је и даље на првом мјесту, затим слиједе Трговина и Грађевинарство.

Трговина је и даље водећа привредна дјелатност са учешћем у укупном приходу привреде општине од 34,82% (32,11% у 2018.), нето финансијском резултату 34,43% (30,13% у 2018.), броју привредних друштава 174 (182 у 2018). Прерађивачка индустрија се налази на другом мјесту по броју привредних друштава (133), оствареном приходу (32,47%), а на првом мјесту по броју запослених (33,51%). Грађевинарство је заузело друго мјесто по оствареном нето финансијском резултату (28,25%), а повећан је и број запослених. Трговина на велико чини претежни дио трговинске активности и оријентисана је на заступање великих ино-предузећа. Основни проблем у дјелатности трговине је стагнација активности посебно у области трговине на мало, због појаве великих трговачких центара и слабе куповне моћи становништва. Грађевинарство је у односу на 2018. годину остварило мањи укупан приход (смањење од 14,04%), а смањен је и финансијски резултат (смањење од 8,72%). Треба имати у виду да је Грађевинарство циклично осјетљив економски сектор, те да је укупна грађевинска

активност условљена нивоом куповне моћи и потрошње становништва, посебно у сегменту луксузне потрошње, као и инвестиционом активношћу домаће привреде и јавног сектора.

Поједина подручја, и поред активности које предузима Влада РС и општина, те потенцијала којим располажу не развијају се довољно брзо, прије свега Пољопривреда. У овој дјелатности укупни приходи су у односу на 2018. годину повећани за 3,25%, уз значајан раст нето финансијског резултата од 39,24% г/г. Треба напоменути да се показатељи односе само на правна лица, нису обухваћени предузетници³⁸ и индивидуална пољопривредна производња. Пољопривреда има и даље релативно ниско учешће у укупним величинама на нивоу привреде. Пољопривредна производња, посебно у индивидуалном сектору, није усмјерена на тржиште и познатог купца, већ је неорганизована и стихијска са малом просјечном величином посједа и релативно малим приносом и као таква тржишно неконкурентна, посебно у производњи житарица. Производња воћа и поврћа може бити исплатива и на малим површинама, ако се обезбиједи организован систем откупа и пласмана пољопривредних производа, који би повезао купце и произвођаче на сталној основи. Сточарска производња је и даље релативно неразвијена. Удруживање пољопривредних произвођача је недовољно, посебно у области пласмана пољопривредних производа, набавке репроматеријала и набавке и кориштења пољопривредне механизације. У 2019. години са подручја општине Лакташи извезено је хране и живих животиња у вриједности од 13.420.001,00 КМ (13.729.320,00 КМ у 2018.), док је увоз остварен у вриједности од 146.240.848,00 КМ (138.551.229,00 КМ у 2018.).

Подручје Угоститељство и туризам је знатно смањило негативан нето финансијски резултат у односу на претходне године, али су и даље недовољно искориштени смјештајни капацитети и услови за развој туризма којим општина Лакташи располаже. Треба напоменути да се изказани финансијски показатељи за подручје Угоститељство и туризам односе само на правна лица са сједиштем на подручју општине, нису обухваћени предузетници, као ни финансијски показатељи, које су у подручју угоститељства остварила правна лица, којима то није претежна дјелатност.

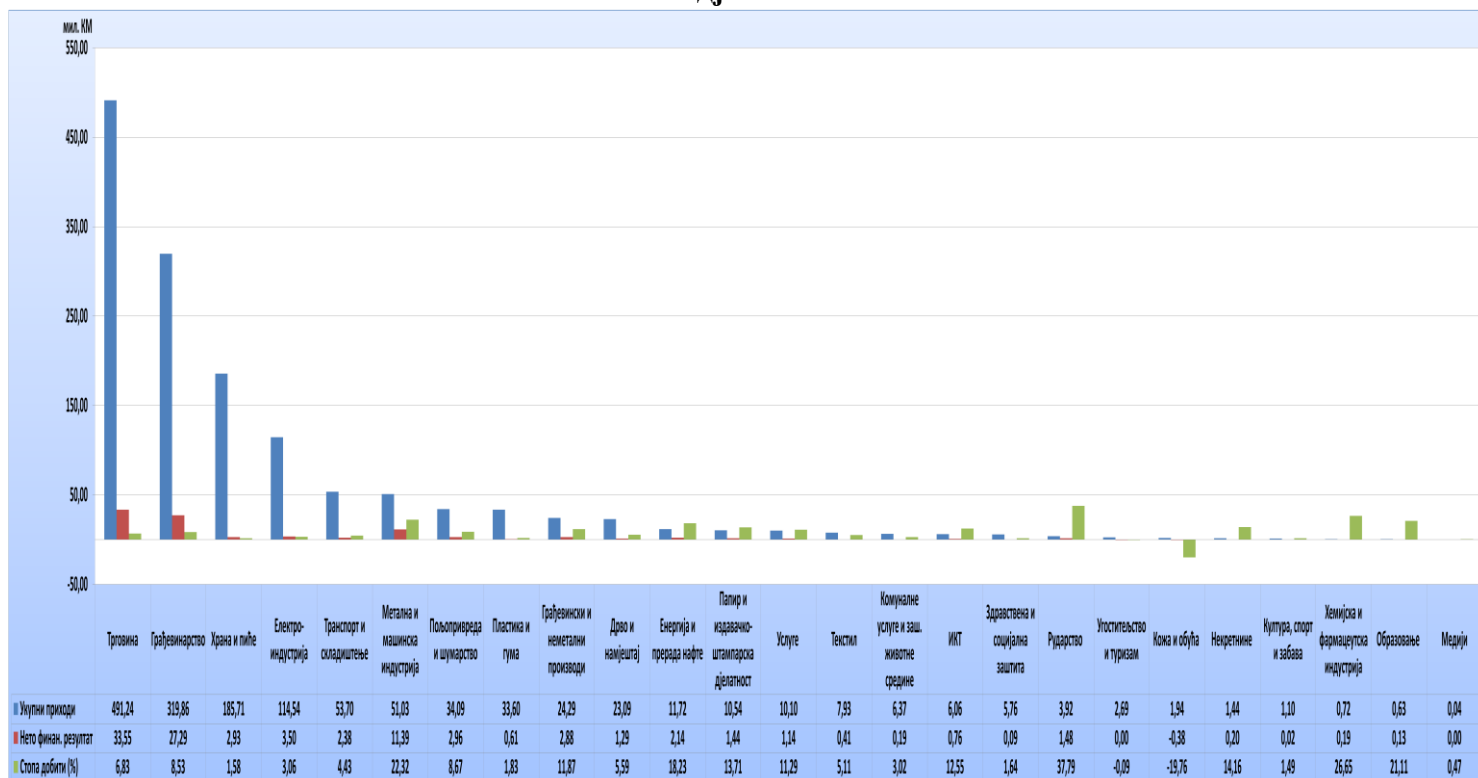
Детаљнију анализу структуре привреде по дјелатностима, а посебно структуре Прерађивачке индустрије, омогућава сврставање дјелатности према сродности производа и услуга који су резултат њиховог обављања³⁹, за разлику од сврставања по подручјима дјелатности у претходној анализи, гдје су дјелатности сврстане искључиво по шифри претежне дјелатности.

---

³⁸ Код броја запослених обухваћени су и предузетници.

³⁹ Овакав начин сврставања, који у анализама привреде користи Развојна агенција ЕДА, утиче да су број пословних субјеката, број запослених, финансијски показатељи, па и сами називи појединих подручја (Прерађивачка индустрија разврстана на гране; Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом исказана као Енергија и прерада нафте; Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство исказане као Угоститељство и туризам; Информације и комуникације исказане као ИКТ, а Стручне, научне и техничке дјелатности и Административне и помоћне услужне дјелатности исказане као Услуге) дјелимично другачији у односу на претходну анализу. Број субјеката у подручју Прерађивачка индустрија, у односу на претходну анализу, је већи за један (два субјекта, која се баве издаваштвом пребачена из подручја ИКТ у грану Папир и издавачко-штампарска дјелатност, а један субјекат из подручја Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизацијом у грану Електроиндустрија), док су два субјекта из Прерађивачке индустрије пребачена у друга подручја, по један у подручја Енергија и прераде нафте и Трговина). Посљедично, у односу горе наведено, а и због издавања једног субјекта у посебну грану Медији, број субјеката у подручју ИКТ се смањило за три. Такође, једно привредно друштво је пребачено из подручја Услуга у подручје Угоститељство и туризам у којом се, посљедично број субјеката повећао за један. Све наведено је утицало на разлике у погледу броја запослених, укупног прихода и нето финансијског резултата у односу на претходну анализу.

Укупни приходи и нето финансијски резултат (у мил. КМ) и стопа добити (у %), по дјелатностима

Трговина по оствареним укупним приходима и нето финансијском резултату, представља водеће подручје привреде. Међутим, са укупним приходом од око 455 милиона конвертибилних марака и са запошљавањем близу 3.500 радника (највише од свих подручја), те значајним финансијским резултатом, гране Прерађивачке индустрије највише доприносе привредном развоју општине. У структури Прерађивачке индустрије доминирају Електроиндустрија (највећи број запослених и извоз), Храна и пиће (највећи укупни приходи), Метална и машинска индустрија (највећи број субјеката, остварени финансијски резултат и висока профитабилност), те Дрво и намјештај, Пластика и гума, Грађевински и неметални производи, Папир и издавачко-штампарска дјелатност, Текстилна индустрија, које по појединим или свим показатељима значајно доприносе развоју прерађивачке индустрије, а тиме и свеукупном привредном развоју. Значајан стуб привреде са приходом од око 320 милиона, бројем запослених преко хиљаду, нето финансијским резултатом преко 25 милиона и изнад просјечном профитабилности, представља и подручје Грађевинарство. По броју субјеката и укупним приходима развоју привреде значајно доприноси и подручје Транспорт и складиштење.

Приликом разматрања финансијских резултата пословања привреде, потребно је имати у виду да нису обухваћени финансијски резултати предузетника, који углавном немају обавезу подношења финансијских извјештаја АПИФ-у. Да се ради о битном дијелу пословања привреде, а чији финансијски резултати нису обухваћени, указује и чињеница да су од 787 предузетника, колико их је било активно у 2019. години, завршни рачун поднијела само 53 предузетника (предузетници са обавезом подношења)⁴⁰ који запошљавају 365 лица (48 предузетника који запошљавају 325 лица у 2018.) и послују у свим подручјима: Прерађивачка индустрија: 15 субјеката, 137 запослених (131 запослени у 2018.); Грађевинарство: 3 субјекта, 38 запослених (36 запослених у 2018.); Трговина: 21 субјекат, 97 запослених (75 запослених у 2018.);

⁴⁰ Извор: АПИФ, Збирни финансијски извјештај за 2019. годину.

Угоститељство и туризам 6 субјеката, 69 запослених (55 запослених у 2018.); Саобраћај и складиштење 5 субјекта, 8 запослених (10 запослених у 2018.); Услуге 3 субјекта, 17 запослених (18 запослених у 2018.). Наведени субјекти су остварили укупне приходе у износу од 42.090.234 КМ (36.186.703 КМ у 2018.), приходе од извоза у износу од 1.900.457 КМ (1.159.275 КМ у 2018.), позитиван нето финансијски резултат у износу од 4.307.123 КМ (3.865.309 КМ у 2018.), са стопом добити од 10,23% (10,68% у 2018.), која је изнад просјека стопе добити привреде, односно правних лица, која су предала завршни рачун 6,92% (5,99% у 2018.), дјелимично и на терет радника (просјечна бруто плата запослених је 812 КМ).

8. Подстицајна средства и извори финансирања

Подстицајна средства која привредним субјектима и физичким лицима стоје на располагању на локалном и нивоу РС, доприносе бољем функционисању привреде, нарочито у условима кризе. У 2019. години корисницима на подручју општине Лакташи на располагању су била средства из Буџета општине и Буџета РС за подстицање пољопривредне производње и развој села, средства из Буџета РС за субвенционисање запошљавања незапослених лица, те из Буџета општине за субвенцију камате на кредите.

Из буџета општине Лакташи у 2019. години, кроз Програм кориштења средстава за подстицај производње, је реализовано **225.045,44 КМ** средстава подстицаја, што је за 3,00% више у односу на претходну годину (218.487,37 КМ у 2018.). Средства су распоређена за подршку повртарској производњи (23.000,00 КМ) и воћарској производњи (22.999,99 КМ) за произведене и продате количине поврћа и воћа, за унапређење воћарске производње (јагодасто воће и виноградарство) у износу од 23.000,00 КМ, за подршку пластеничкој производњи (10.000 КМ)⁴¹, за здравствени преглед грла на пољопривредним газдинствима и ванредне потребе и помоћи за превазилажење проблема у пољопривредној производњи и интервенције на тржишту (39.704,09 КМ), манифестације које промовишу пољопривредну производњу (34.041,99 КМ), за подршку противградној заштити (30.000,00 КМ), за финансирање Удружења пољопривредних произвођача (18.000,00 КМ), за суфинансирање камате на кредите привредних субјеката и пољопривредних произвођача (14.089,37 КМ), те за подршку женском предузетништву (5.210,00 КМ) и пчеларској производњи (5.000,00 КМ)⁴².

Подстицаји из Буџета општине Лакташи на основу Програма за кориштење средстава за подстицај производње додјељују се на основу поднесеног захтјева (директни подстицаји за пољопривредну производњу) и по јавном позиву (субвенционисање каматне стопе, подршка повртарима и воћарима за произведене и продате количине поврћа и воћа).

Статистика додјељених подстицаја у 2019. години приказана је у сљедећој табели:

---

⁴¹ Из Буџета општине Лакташи су, за суфинансирање пројекта (укупна вриједност пројекта 48.700 КМ) за набавку 20 пластеника са опремом који су додјељени путем јавног позива, уз средства за подршку пластеничкој производњи из Програма подстицаја производње, као дио укупног суфинансирања Општине Лакташи, издвојена и додатна средства у износу од 9.480,00 КМ са буџетске позиције за суфинансирање пројекта.

⁴² Кроз пројекат USAID-а за развој пчеларске производње (укупна вриједност пројекта 25.600 КМ), из Буџета општине Лакташи, издвојена су додатна средства за суфинансирање пројекта у износу од 12.100 КМ са буџетске позиције за суфинансирање пројекта.

Табела 8. Статистика додјелених подстицаја у 2019. години (у КМ)

Р. бр.	ОПИС	Износ подстицаја (у КМ)
1.	Регресирање камате на кредите пољоприв. произвођачима и привредним субјектима	14.089,37
2.	Унапређење јагодарства и виноградарства	23.000,00
3.	Подршка повртарској производњи	23.000,00
4.	Подршка воћарској производњи	22.999,99
5.	Подршка пчеларској производњи	5.000,00
6.	Подршка пластеничкој производњи	10.000,00
7.	Здравствени преглед грла на пољопривредним газдинствима (вађење крви) и ванредне потребе и помоћи за превазилажење проблема у пољопривредној производњи и интервенције на тржишту кроз подршку пласмана и откупа пољопривредних производа, финансирање и суфинансирање пројеката, који доприносе развоју пољопривредне производње	39.704,09
8.	Подршка покретању и развоју женског предузетништва и предузетништва младих и развоју сеоских домаћинстава-проширење туристичке понуде	5.210,00
9.	Подршка противградној заштити	30.000,00
10.	Подршка Удружењу пољопривредних произвођача	18.000,00
11.	Подстицај за манифестације које подстичу пољопривреду и рурални развој, стручне едукације, учешће на сајмовима и данима поља и остали трошкови	34.041,99
	Укупно	225.045,44

Извор: Одјелјење за привреду и друштвене дјелатности

Субвенционисање каматне стопе за пословне субјекте се врши кроз Програм кориштења средстава за подстицај производње, а у складу Одлуком о субвенцији дијела камате по кредитима за мала предузећа и предузетнике на подручју општине Лакташи ("Службени гласник општине Лакташи", број 2/17). Одлуком је прописано да се субвенционише дио камате обрачунат по каматној стопи од 4% на кредите пословним субјектима (мала предузећа до 49 запослених, предузетници и задруге), одобрене од стране банке са којом корисник субвенције за камату има склопљен уговор о кредиту, који имају претежне дјелатности дефинисане Одлуком и испуњавају друге услове прописане Одлуком, и то на максимално пет година (с тим да уговорени период поврата кредита може бити и дужи), са укљученим почеком од 12 мјесеци, уколико кредитни аранжман са пословном банком укључује почек. Минималан износ кредита за који ће се субвенционисати камата је 10.000,00 КМ, а максималан износ кредита је 100.000,00 КМ (с тим да уговорени износ кредита може бити и већи). Укупни кредитни потенцијал за који ће се финансирати камата износи 1.000.000,00 КМ.

За регресирање камате привредним субјектима у 2019. години исплаћено је укупно 13.341,12 КМ за шест субјекта, а разлику до 14.089,37 КМ (748,25 КМ) представља субвенција камате по кредитима пољопривредним произвођачима по стопи од 5%.

За развој пољопривреде и села из Буџета РС⁴³ су издвојена подстицајна средства за пољопривреднике са подручја општине Лакташи у укупном износу од 2.016.330,44 КМ (2.399.262,67 КМ у 2018.). У структури подстицаја за подршку текућој производњи издвојено је 73,71% (71,30% у 2018.), за подршку дугорочном развоју 19,91% (24,04% у 2018.), за системске мјере 6,38% (4,66% у 2018.). Подстицаје је остварило укупно 337 корисника са подручја општине Лакташи.⁴⁴

⁴³ Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске-Правилник о условима начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села.

⁴⁴ Средства за текућу производњу су реализована кроз директну подршку сточарској производњи, највећим дијелом кроз премију за млијеко, 28,27% укупних подстицаја (35,11% у 2018.) и директну подршку биљној производњи највећим дијелом кроз регрес за дизел гориво, 7,65% (14,22% у 2018.), премију за произведено и продато поврће 8,83% (8,07% у 2018.) и произведено и продато воће 8,03% (12,26% у 2018.) укупних подстицаја. Средства за подршку дугорочном развоју су реализована углавном кроз подстицај за набавку пољопривредне механизације и за наводњавање.

У оквиру мјера активне политике запошљавања Јавна установа Завод за запошљавање Републике Српске је у сарадњи са Владом Републике Српске реализовала следеће пројекте: Програм подстицања развоја предузетништва код младих старости до 35 година - (start-up) Српска, Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса, Програм финансирања запошљавања и самозапошљавања дјеце погинулих бораца, демобилисаних бораца и ратних војних инвалида Војске Републике Српске (Заједно до посла), Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди, Програм подршке запошљавању Рома, Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника и Програм обуке, доквалификације и преквалификације.

По Програм подстицања развоја предузетништва код младих старости до 35 година - (start-up) Српска одобрена су средства за самозапошљавање три лица кроз покретање три start-up-а у укупном износу од **129.407,03 КМ**.

Кроз Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса одобрена су средства у укупном износу од **98.267,94 КМ** за 9 послодаваца који су запослили укупно 113 радника.

У оквиру Програма Заједно до посла у 2019. години, у оквиру компоненте запошљавање код послодавца запослена су 2 радника (подстицај 4.000,00 КМ по запосленом), а кроз самозапошљавање 2 лица (основни подстицај 5.000,00 КМ по самозапосленом), од којих је једно лице из компоненте "Дјеца погинулих бораца" за које је подстицај 8.000,00 КМ по запосленом.

По Програму подршке запошљавању младих са ВСС у статусу Приправника одобрена су средства за 10 послодаваца који су примили укупно 12 приправника (основни подстицај 6.000,00 по приправнику), од којих су двоје дјеца погинулих бораца Војске Републике Српске (подстицај 8.955,22 КМ по приправнику).

За Програм запошљавања Рома, Програм обуке, доквалификације и преквалификације и Програм запошљавања и самозапошљавања циљних категорија у привреди није било додјеле средства подстицаја.

У оквиру поменутих пројеката у 2019. година укупно су запослена 132 радника, и то код послодавца 127 радника, а кроз самозапошљавање 5 радника.

Табела 9. Преглед пројеката, броја реализованих захтјева, броја ангажованих радника и износ средстава

ПРОГРАМ	КОМПОНЕНТА	Број поднесених захтјева	Број реализованих захтјева	Укупан број запослених/самозапослених	Износ подстицајних средстава по запосленом / самозапосленом	Укупан износ подстиц.
Програм подстицања развоја предузетништва код младих старости до 35 година - (start-up) Српска	самозапошљавање	10	3	3		129.407,03
Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса 2019.	запошљавање код послодавца	12	9	113		98.267,94

Програм суфинансирања запошљавања и samozapoшљавања дјете погинулих бораца Војске Републике Српске, демобилисаних бораца и ратних војних инвалида ВРС у 2019. години "Заједно до посла"	самозапошљавање дјете погинулих бораца ВРС	1	1	1	8.000,00	8.000,00
	самозапошљавање ратних војних инвалида и демобилисаних бораца ВРС	2	1	1	5.000,00	5.000,00
	запошљавање код послодаваца дјете погинулих бораца, ратних војних инвалида и демобилисаних бораца ВРС	5	2	2	4.000,00	8.000,00
Програм запошљавања и samozapoшљавања циљних категорија у привреди у 2019. години	самозапошљавање					0
	запошљавање код послодаваца					0
Програм подршке запошљавању Рома у Републици Српској у 20189. години	самозапошљавање	0	0	0		0
	запошљавање код послодаваца на период 12 мјесеци	0	0	0		0
	запошљавање код послодаваца на период 24 мјесеца	0	0	0		0
	запошљавање код послодаваца лица са ВСС на период 12 мјесеци	0	0	0		0
	запошљавање код послодаваца лица са ВСС на период 24 мјесеца	0	0	0		0
Програм подршке запошљавању младих са ВСС у статусу приправника у 2019. години	Суфинансирање 100% износа бруто плате за дјецу погинулих бораца са ВСС без радног искуства.	2	2	2	8.955,22	17.910,44
	Суфинансирање нето плате за лица са ВСС без радног искуства	10	8	10	6.000,00	60.000,00
Програм обуке, доквалификације и преквалификације у 2019. години	Компонента I: Програм обука (квалификација и превалификација) намијењен теже запошљивим незапосленим лицима ради стицања додатних знања и вјештина у циљу унапређења компетенција, повећања конкурентности и запошљивости на	0	0	0		0

	тржишту рада, које проводе образовне, научне и друге институције које су верификоване за обављање тих активности.					
	Обуке на захтјев послодаваца	0	0	0		0
Други програми	запошљавање	0	0	0		0
	самозапошљавање	0	0	0		0
	УКУПНО	42	26	132		326.585,41

Из табеле је видљиво да је по програмима запошљавања у 2019. години за општину Лакташи издвојен подстицај у укупном износу од **326.585,41 КМ**, што је знатно више (30,75%) од износа који је за ову намјену издвојен у 2018. години (249.771,38 КМ). Кроз пројекте је подржано запошљавање укупно 132 лица, што је више у односу на претходну годину (111 лица: 103 лица кроз запошљавање код послодаваца, а 8 кроз самозапошљавање), првенствено због запошљавања кроз Програм подршке запошљавању у привреди путем исплате подстицаја у висини уплаћених пореза и доприноса.

Велики значај за функционисање привреде, у условима финансијске нестабилности и високих каматних стопа, имају и кредитне линије ИРБ-а. У 2019. години ИРБ је на подручје општине Лакташи пласирала знатно мањи укупан износ кредитних средстава у односу на претходну годину. На подручје општине Лакташи пласирано је укупно 8 кредита (10 кредита у 2018.) у укупној вриједности од 850.850,71 КМ (5.244.290,15 КМ у 2018.), и то по различитим кредитним линијама за становништво и привреду.

Структура пласираних кредита је следећа:

Врста кредита	2018. година		2019. година	
	Број кредита	Износ у КМ	Број кредита	Износ у КМ
1. Стамбени кредити	3	241.166,95	6	343.000,00
2. Кредити за микробизнис у пољопривреди	2	60.223,20	1	7.850,71
3. Кредити за предузетнике и предузећа	5	4.942.900,00	1	500.000,00
Укупно пласирана средства:	10	5.244.290,15	8	850.850,71

Од укупно пласираних 157.116.703,59 КМ кредитних средстава за субјекте на подручју општине Лакташи је одобрено 0,54% кредитних средстава ИРБ-а, док је претходне године од укупно пласираних 133.274.816,61 КМ одобрено 3,93% кредитних средстава.⁴⁵

⁴⁵ Извор: <http://www.irbrs.net/PlasiraniKreditiBaza/PlasiraniKreditiLista.aspx?p=2&lang=cir>, октобар 2020.

Закључак

Општина Лакташи је задржала статус развијене општине, која је атрактивна како за инвеститоре, тако и за нове становнике који се досељавају на подручје општине. Привредна кретања у општини Лакташи у 2019. години указују на уравнотежен привредни развој, праћен растом укупне привредне активности (мјерене укупним приходом), али и на значајне проблеме који отежавају пословање привреде.

Привреда општине Лакташи у 2019. години показала је позитивна кретања у финансијском пословању уз повећање укупних прихода и повећање оствареног финансијског резултата. Повећао се и обим спољнотрговинске размјене, праћен растом извоза, али и увоза. И даље су присутни проблеми задужености и недовољне ликвидности привреде, немогућност обезбјеђења повољних извора финансирања, тешкоће у реализацији производа и наплати потраживања. Структура привреде се није битније измјенила у односу на 2018. годину. Водеће дјелатности су Трговина, Индустрија и Грађевинарство. Највећи укупан приход и нето финансијски резултат је остварен у области Трговине. По оствареним укупним приходима слиједи је Прерађивачка индустрија, док је по оствареном нето финансијском резултату слиједи Грађевинарство. Прерађивачка индустрија и даље има највећи број запослених радника. У области пољопривредне производње и поред потенцијала и значајних улагања није дошло до битнијих помака, а искориштеност туристичких потенцијала и даље је мала.

Трендови на тржишту рада још увијек нису довољно позитивни. Дошло је до смањења броја незапослених, али и даље је присутан тренд одласка кадрова, прије свега младих образованих кадрова на рад у иностранство. Присутан је проблем ниског нивоа практичних знања стечених у школама, те значајнијег учешћа незапослених жена и лица преко 50 година старости. Потребно је подићи ниво подстицаја за запошљавање, посебно за тешко запошљива лица, стимулисати пројекте за посебне видове предузетништва (женског, омладинског и социјалног), јачати механизам прилагођавања радне снаге потребама тржишта рада, стварати услове за привлачење нових инвестиција заснованих на новим технологијама базираним на запошљавању лица са вишим степеном образовања, успоставити модел субвенционисања послодаваца за вријеме пробног рада радника као и практичне наставе ученика и студената.

Обезбјеђење континуираног привредног раста, од чије динамике и структуре зависи рјешење проблема незапослености, основни је задатак у наредном периоду. У том смислу потребно је локални економски развој усмјерити у правцу конкурентних и извозно оријентисаних индустрија заснованих на савременим технолош. рјешењима, образованим кадровима и производима и услугама са већом доданом вриједношћу и које ће оптимално искористи локалне ресурсе, али и потакнути развој других области прије свега пољопривреде и туризма. Овакав приступ захтјева наставак процеса стварања бољих услова за развој бизниса, кроз развој физичке и висококвалитетне предузетничке инфраструктуре (опремљене пословне зоне, инкубатори, бизнис центри и др.), привлачење домаћих и страних инвестиција, успостављање нових ланаца додане вриједности, подстицање иновација, примјене знања у развоју производа, улагања у нову технологију, увођење стандарда квалитета, али и обуку пољопривредних произвођача и пословних субјеката за кориштење средстава из доступних европских и других фондова, подстицање запошљавања и развоја предузетништва. Прилике за развој треба тражити и у регионалном повезивању са сусједним општинама, нарочито у области руралног развоја. Потребно је развијати пројекте и подстицати бизнисе везане за енергетску ефикасност, посебно у свјетлу могућности добијања средстава из фондова Европске Уније. У наредном периоду треба радити на даљем унапређењу рада локалне управе, као сервиса грађана и привредних субјеката.

Обрађивач
Одјелење за привреду и друштвене дјелатности

Предлагач
Начелник општине